

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

<<ԱՎԵՏԻՍ-ՏԻԳՐԱՆ>>

ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅԱՄԲ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ԱՐԱՐԱՏԻ ՄԱՐԶԻ ԳԵՏԱՄԵՋԻ ԱՎԱԶԱԿՈՂՃԱՅԻՆ ԽԱՌՆՈՒՐԴԻ
ՀԱՆՔԱՎԱՅՐԻ

ՕԳՏԱԿԱՐ ՀԱՆԱԾՈՅԻ ԱՐԴՅՈՒՆԱՀԱՆՄԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՅՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽՆԱԿԱՆ
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՅՏ / ԼՐԱՄՇԱԿՎԱԾ/

տնօրեն՝

Պողոս Կարապետյան

Երևան 2023

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎՈՂ ՍԱՀՄԱՆՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՏԵՐՄԻՆՆԵՐ

- Օգտակար հանաձոյի պաշարներ՝ օգտակար հանաձոյի կուտակումներ, որոնց ծավալը, քանակը, որակը և տարածքային դիրքն ու ձևը որոշված են
- Հանքավայր՝ ընդերքի մաս, որը պարունակում է օգտակար հանաձոյի պաշարներ (այդ թվում՝ կանխատեսումային), որոնք ստացել են երկրաբանատնտեսագիտական գնահատական.
- Օգտակար հանաձոյի երևակում՝ ընդերքի տեղամաս, որում հայտնաբերվել է օգտակար հանաձոյի առկայություն, որի քանակը, որակը և արդյունաբերական նշանակությունը դեռ որոշված չեն
- Օգտակար հանաձոյի արդյունահանում՝ օգտակար հանաձոյի դուրսբերումը հանքավայրերից և դրանց մեջ պարփակված օգտակար բաղադրիչների կորզմանն ուղղված աշխատանքների համալիր
- Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատական՝ երկրաբանական ուսումնասիրությունների և օգտակար հանաձոյների արդյունահանման ընթացքում շրջակա միջավայրի վրա հնարավոր բացասական ազդեցությունների բացահայտում և գնահատում
- Բնապահպանական միջոցառումների ծրագիր՝ երկրաբանական ուսումնասիրության աշխատանքների հետևանքով բնապահպանական կորուստների նվազեցման/կանխարգելման նպատակով պլանավորվող միջոցառումներ
- Բնապահպանական կառավարման պլան՝ ընդերքօգտագործման հետևանքով բնապահպանական կորուստների նվազեցման, անվերադարձ ազդեցության կանխարգելման նպատակով պլանավորվող միջոցառումներ և դրանց իրականացման մշտադիտարկման ցուցիչներ, որոնք հստակ են և չափելի՝ որոշակի ժամանակի ընթացքում
- Կարմիր գիրք հազվագյուտ և ոչնչացման վտանգի տակ գտնվող կենդանիների, բույսերի և սնկերի լրացման, խմբագրման ենթակա ցուցակ Հոդ՝ երկրի մակերևութային բիոտիկ, աբիոտիկ և մարդածին գործոնների երկարատև ազդեցության արդյունքում առաջացած ինքնուրույն բնագիտապատմական հանքաօրգանական բնական մարմին՝ կազմված կոշտ հանքային և օրգանական մասնիկներից, ջրից ու օդից և ունի բույսերի աճի ու զարգացման համար համապատասխան պայմաններ ստեղծող յուրահատուկ գենետիկամորֆոլոգիական հատկանիշներ ու հատկություններ

- Հողի բերրի շերտ՝ հողային ծածկույթի վերին շերտի բուսահող, որն օգտագործվում է հողերի բարելավման, կանաչապատման, ռեկուլտիվացման նպատակներով Ռեկուլտիվացում՝ խախտված հողերի վերականգնմանն ուղղված (օգտագործման համար պիտանի վիճակի բերելու) միջոցառումների համալիր, որը կատարվում է 2 փուլով՝ տեխնիկական և կենսաբանական

- Ազդակիր համայնք՝ շրջակա միջավայրի վրա հիմնադրությային փաստաթղթի կամ նախատեսվող գործունեության հնարավոր ազդեցության ենթակա համայնքի (համայնքների) բնակչություն՝ ֆիզիկական և (կամ) իրավաբանական անձինք Խախտված հողեր՝ առաջնային տնտեսական արժեքը կորցրած և շրջակա միջավայրի վրա բացասական ներգործության աղբյուր հանդիսացող հողեր

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

- Նախատեսվող գործունեության անվանումը և նպատակը

ՀՀ Արարատի մարզի Գետամեջի ավազակոպճային հանքավայրում նախատեսվում է օգտակար հանածոյի արդյունահանում: Հայցվող տարածքից նախկինում արդյունահանվել է ընդամենը մոտ 2000քմ մակերեսով տարածքից, որի ծավալը մոտ կազմում է մոտ 8000իսմ:

Հանքավայրը գեներտիկորեն կապված է Արաքս գետի ժամանակակից ողողահունային նստվածքների հետ և հանդիսանում է գետաողողատային տիպի հանքավայր:

Հանքավայրի երկրաբանական կառուցվածքում մասնակցում են ժամանակակից դելյուվիալ-պրոյուվիալ առաջացումները և այլուվիալ ավազային նստվածքները, ինչպես նաև Արարատյան դաշտավայրի ստորին լճային դարավանդի վերին չորրորդականի կավային առաջացումները:

Ավազակուտակը ներկայացնում է մոտ 550մ ձգվածությամբ և 35-50մ միջինը 45մ լայնությամբ, հորիզոնականին մոտ տեղադրմամբ, մինչև 2.5մ հզորությամբ շերտաձև մարմին:

Գետամեջի ավազակոպճային խառնուրդի հանքավայրի հաշվեկշռային պաշարներ

Հաշվեկշռային բլոկի համարը և պաշարների կարգը	Հաշվեկշռային բլոկի մակերեսը հատակագծի վրա, մ ²	Օգտակար հանածոյի միջին հզորությունը, մ	Օգտակար հանածոյի պաշարները, մ ³
Բլոկ- C ₁	27840	2.3	64262

Ավազակոպճային խառնուրդի քիմիական կազմը

Àëï 3 ÝÙáõßÇ	øÇÛÇ³Ï³Ý ì³ññ»ñÇ á ³ ñ áõ Ý ³ Ì áõ Ã Û áõ Ý Á, %							
	SiO ₂	TiO ₂	Fe ₂ O ₃	Al ₂ O ₃	CaO	MgO	SO ₃	nnn

ՇՀՀՀՀ	52,5	0,40	11,64	10,58	10,34	7,64	0.1	5,65
Á								

Ավագակոպճային խառնուրդի ռադիոակտիվության մակարդակը չի գերազանցում բնական ֆոնը և լիովին բավարարում է HPB 76/87 և OCP 70/784 պահանջներին:

Պաշարները հաստատվել են 7 հուլիսի 2000թ. ՀՀ ՊՊՀ թիվ 77 արձանագրությամբ 01.04.2000թ. դրությամբ C₁ կարգով 64.3 հազ. մ³ քանակով: 8736-95 «Ավագ շինարարական աշխատանքների համար» ու GOCT 8267-95 «Խիճ և կոպիճ խիտ լեռնային ապարներից շինարարական աշխատանքների համար»

Հաստատված պաշարների բլոկի մակերեսը 27840 մ²:

29 մայիսի 2007թ. թիվ 139 որոշումով ՀՀ բնապահպանության նախարարության աշխատակազմի ՕՀՊԳ-ի կողմից պաշարները վերահաստատվել են որպես վերականգնվող՝ 1 միավոր վերականգնման գործակցով, C₁ կարգով 64.3 հազ. մ³/տարի ընդհանուր և 23.0 հազ մ³/հա.տարի տեսակարար քանակով:

Ըստ երկրաբանական կառուցվածքի բարդության հանքավայրը դասվում է տարեկան և բազմամյա ցիկլում փոփոխվող տեղադիրքով ձևով և չափերով գետահունային հանքավայրի 2-րդ խմբին:

Հանքավայրում կատարվելիք աշխատանքները կարող են դիտարկվել որպես հունամաքրման և հունակարգավորման աշխատանքները, այսինքն, որպես բնապահպանական միձոցառումներ:

Գետամեջի ավագակոպճային խառնուրդի հանքավայրը սկսվել է շահագործվել «Ֆիրմա-Մարտին» ՍՊԸ-ի կողմից /հանքարդյունահանման հատուկ լիցենզիա ՀԱ-Լ-14/105, լիցենզային պայմանագիր թիվ 038 2004թ.-ից ԱԿԽ-ի տարեկան արդյունահանման ծավալները կախված շինարարական ավազի, կոպիճի ու խճի պահանջարկից կազմել են 12,5 հազ.մ³-ից 16,2 հազ.մ³:

- Նախատեսվող գործունեության բնութագիրը

Հանքավայրը իր ծագումով կապված է Արաքս գետի հիդրոլոգիական ռեժիմի հետ:

Արաքս գետի վրա եղած 4 հիդրոլոգիական դիտարկման կետերի 7 տարվա դիտարկման տվյալները ցույց են տալիս՝ գարնան վարարման շրջանը սկսվում է մարտի 15-20-ից և ավարտվում է հունիսի 15-30-ին՝ տևելով 90-103օր: Այս շրջանում ջրի ծախսը կազմում է միջինը 925մ³/վրկ: Ջրի առավելագույն նվազումը տեղի է

ունենում օգոստոս սեպտեմբեր ամիսներին, ջրի ծախսը կազմում է 24մ³/վրկ.: Տարեկան ջրի միջին ծախսը կազմում է 167մ³/վրկ:

Գարնանային վարարման ժամանակ առավելագույն պղտորությունը կազմում է 26000գր/մ³ և տևում է 7 օր, բերվածքների ծախսը կազմում է 3100կգ/վրկ: Արաքսի բերվածքները բաժանվում են 2 խմբի.

-հատակային նստվածքներ

-կախույթային բերվածքներ:

Հատակային նստվածքները պատկանում են ավազակոպճային խառնուրդների դասին և հումք են հանդիսանում Արաքսի հունում տեղադրված բազմաթիվ լեզվակուտակների առաջացման համար:

Կախույթային բերվածքները առաջացնում են կավային և տիղմային նստվածքներ:

Հանքավայրը շահագործվելու է ջրային միջավայրում: Շահագործման շրջանը տարեկան կազմում է 8 ամիս, գարնանային և աշնանային ողողման շրջանում աշխատանքներ չեն կատարվում:

Ըստ բերված հիդրոլոգիական տվյալների, գետը կարող է լիովին վերականգնել տարեկան արդյունահանվող ավազակոպճային խառնուրդի ծավալը գարնան ողողման շրջանում:

Հանքավայրը կշահագործվի բաց մշակման եղանակով: Ավազի բարձունք կկատարվի դրագլայնով: Ավազը կշահագործվի ողջ հզորությամբ: Գետի ափի բարձրությունը 1.5-2.0մ է, եզրի անկունը կազմում է 35-45⁰, տեղանքը հարթ է:

Շահագործման ընթացքում մակաբացման և լեռնակապիտալ այլ բնույթի աշխատանքներ չեն կատարվի: Ավազաշերտի փոքր հզորության պատճառով այն կարդյունահանվի 1 աստիճանով, խրամի անցումով:

Աշխատանքների ընթացքում փլուզումներ և այլ կարգի լեռնատեխնիկական բարդացումներ չեն սպասվում:

Աշխատանքները կկատարվեն աշնան, աշնան և ձմռան ամիսներին, ընդհանուր 8 ամիս:

Ելնելով լեռնատեխնիկական և բնապահպանական նկատառումներից, գետի ափի երկարությամբ կթողնվի բնամաս, որը մակերեսում կունենա 15մ լայնություն, իսկ հիմքում՝ 20մ: Բնամասի կողը կկազմի շահագործվող լեռնային փորվածքի՝ խրամի արևմտյան թևը և կունենա 40-45⁰ թեքություն:

Օգտակար հանածոն կարդյունահանվի իրամուղու անցումով դրագլայնի միջոցով:

▪ Նախագծման նորմատիվ-իրավական հենքը

Արդյունահանման աշխատանքների շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության նախնական գնահատման հայտը կազմելիս ընկերությունն առաջնորդվել է բնապահպանական օրենսդրության պահանջներով, որոնք ամրագրված են հետևյալ իրավական ակտերում.

- «Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենքը (01.11.1994թ.),
- «Բուսական աշխարհի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը (23.11.1999թ.),
- «Կենդանական աշխարհի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը (03.04.2000թ.),
- Հայաստանի Հանրապետության «Հողային» օրենսգիրք (02.05.2001թ.),
- Հայաստանի Հանրապետության «Ջրային» օրենսգիրք (04.06.2002թ.)
- «Ընդերքի մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենսգիրք» ՀՀ օրենք (01.01.2012թ.),
- Հայաստանի Հանրապետության «Անտառային» օրենսգիրք (24.10.2005թ.),
- «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը (27.11.2006թ.),
- «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքը (09.08.2014թ.) :
- «ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին» ՀՀ կառավարության 31.07.2014թ.-ի N 781-Ն որոշում:
- ՀՀ «Թափոնների մասին» ՀՀ օրենք (24.11.2004թ):
- ՀՀ կառավարության 10,01,2008թ 18-Ն որոշում,

- ՀՀ կառավարության 10,01,2013թ 22-Ն որոշում,
- ՀՀ կառավարության 20,01,2015թ 64-Ն որոշում,
- ՀՀ կառավարության 22,02,2018թ 191-Ն որոշում,
- ՀՀ կառավարության 21,10,2021թ 1733-Ն որոշում,
- ՀՀ կառավարության 18,08,2021թ 1352-Ն որոշում,
- ՀՀ կառավարության 11,11,2021թ 1848-Ն որոշում,
- 25,10,2022թ ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարի 369-Ն հրաման:
- ՀՀ կառավարության 14,08,2008թ 967-Ն որոշում,
- ՀՀ կառավարության 29,01,2010թ 71-Ն որոշում,
- ՀՀ կառավարության 29,01,2010թ 71-Ն որոշում:

2. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

- Գտնվելու վայրը

Գետամեջի ավազակոպճային խառնուրդի հանքավայրը գտնվում է ՀՀ Արարատի մարզում, Արտաշատ քաղաքից 5 կմ արևմուտք, վարչական առումով գտնվում է ՀՀ Արարատի մարզի Բուրաստան համայնքում, գյուղից 2.7 կմ դեպի հարավ-արևմուտք, Արաքս գետի ձախափնյա ողողահունային մասում, Հրազդան և Ազատ գետերի գետաբերանների միջև ՀՀ Պետական սահմանի եզրին: Արարատ-Երևան ավտոմայրուղու հետ կապված է գրունտային ճանապարհով:

Ծովի մակերևույթից բարձրությունը կազմում է 818-820մ:

Հանքավայրի աշխարհագրական կոորդինատներն են.

Հյուսիսային լայնությունը – 39° 57' 48''

Արևելյան երկայնությունը – 44° 29' 05''

Մոտակա բնակավայրերն են Մասիս, Արտաշատ քաղաքները, Բուրաստան, Ազատավան, Բաղրամյան, Բերքանուշ, Դալար, Մրգավան գյուղերը:

Շրջանի կլիման չոր է և խիստ ցամաքային (ամռանը մինչև +40°C, իսկ ձմռանը - 10°C): Տարեկան միջին ջերմաստիճանը +16°C է: Մթնոլորտային տեղումների տարեկան միջին քանակը չի գերազանցում 300մմ-ը: Անսառնամանիք օրերի թիվը 150-200 օր:

Տարածաշրջանը հիմնականում գյուղատնտեսական է, զարգացած խաղողագործությամբ, այգեգործությամբ և բանջարաբուծությամբ:

Արդյունաբերությունը ներկայացված է գյուղմթերքների մշակման (գինու, կոնյակի և պահածոների) և շինանյութերի արդյունահանման ձեռնարկություններով: Արարատի տրավերտինների և կավերի հանքավայրերի հենքի վրա 1933թ.-ից գործում է Արարատի ցեմենտի գործարանը: Ներկայումս շահագործվում են նաև տրավերտինների և ավազների մի քանի հանքավայրեր (Գոռավան, Արտավազ, Լուսառատ, Եղեգնավան և այլն): Գործում են նաև մի շարք քարամշակման արտադրանասեր: Վառելիքաէներգետիկ հումքի և անտառանյութի պահանջները բավարարվում են ներմուծման հաշվին: Շրջանն ապահովված է էլեկտրաէներգիայով, որը մատակարարվում է հանրապետական միացյալ էներգացանցից:

Տեղամասի եզրագծում ակլի-ի պաշարը կազմում է 39900իսմ ըստ C₁ կարգի: Մակաբացման ապարները բացակայում են:

Բացահանքը վերջնական դիրքում կունենա հետևյալ պարամետրերը՝

- Առավելագույն երկարությունը – 287.0մ;
- Առավելագույն լայնությունը – 54.0մ;
- Բացահանքի օտարման մակերեսը – 1.29հա;
- Աշխատանքային հանքաստիճանի բարձրությունը - օգտակար հանածոյի ողջ հզորությամբ;
- Մարված հանքաստիճանի թեքման անկյունը – 60°;
- Աշխատանքային հրապարակի նվազագույն լայնությունը - 16մ;
- Մշակման առավելագույն խորությունը – 4.5մ:

Բացահանքի տարեկան արտադրողականությունը ըստ մարվող զանգվածի կազմում է 1995.0մ³:

Բացահանքի տարեկան, օրեկան և հերթափոխային արտադրողականություններն ըստ ակլի-ի զանգվածի բերված են աղյուսակում:

Հ/Հ	Ապարների անվանումը	Չափման միավորը	Ծավալը, մ ³	
			Տարեկան	Հերթափոխային
	ԱԿԽ	մ ³	1995.0	7.67

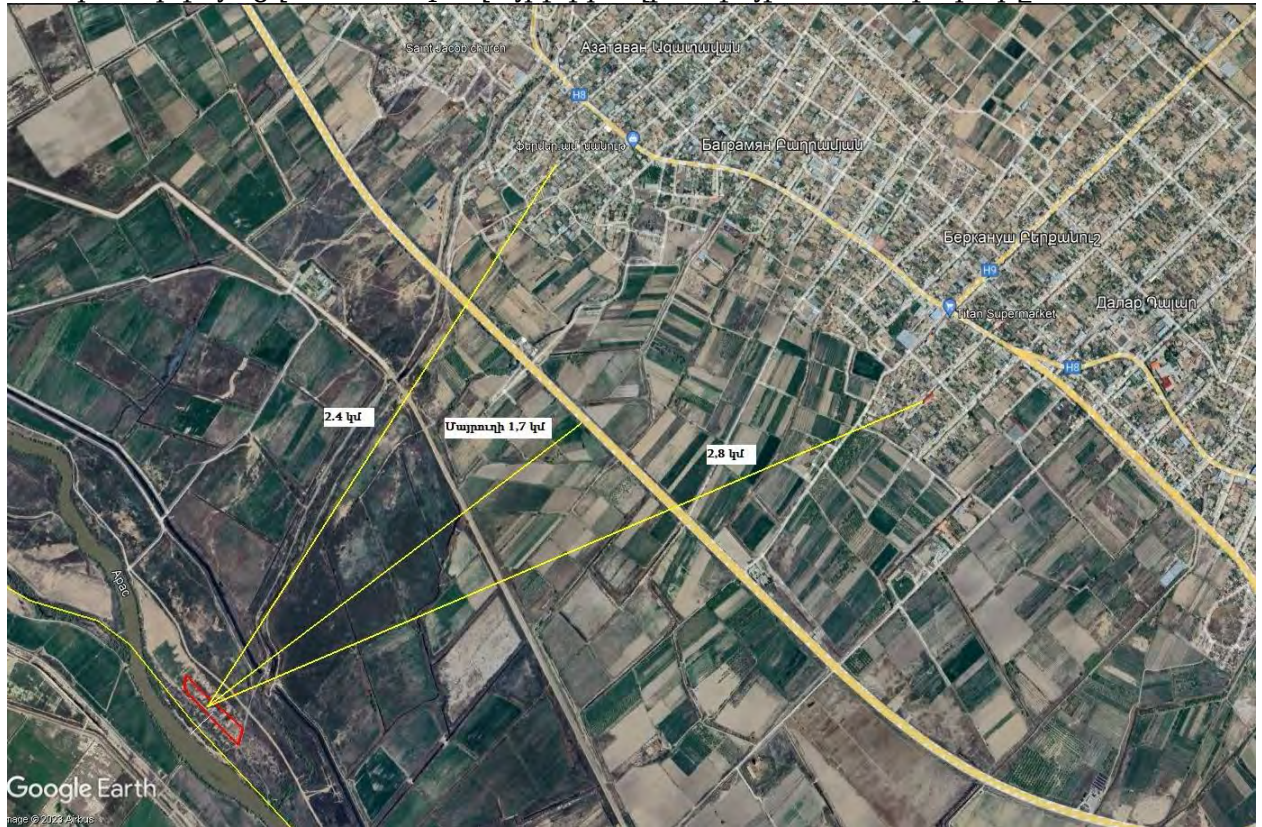
Բացահանքի ծառայման ժամկետը կազմում է 20 տարի:

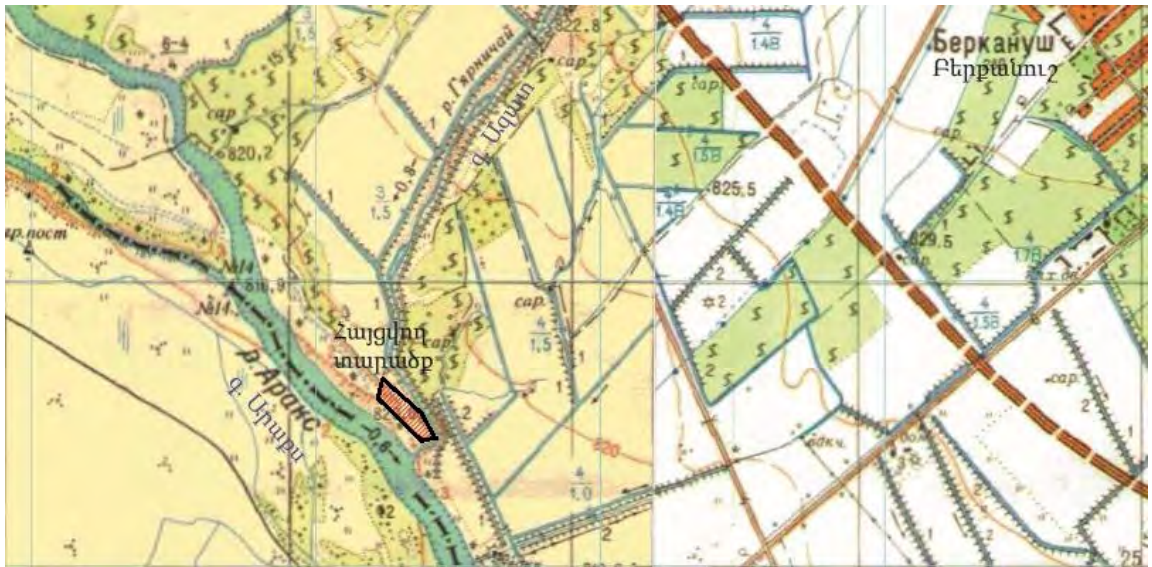
Հայցվող տեղամասի կոորդինատները

1. X – 4425634.0 Y – 8456163.9
2. X – 4425577.0 Y – 8456147.2
3. X – 4425598.0 Y – 8456124.0
4. X – 4425763.0 Y – 8455972.0
5. X – 4425790.0 Y – 8455953.0
6. X – 4425836.0 Y – 8455961.0
7. X – 4425787.0 Y – 8456002.0
8. X – 4425642.0 Y – 8456156.0

S = 1.29հա

Ստորև ներկայացվում է հանքավայրի իրավիճակային հատակագծերը՝

- Ռելիեֆ, երկրաձևաբանություն

Շերտագրական կտրվածքը ներկայացված է հետևյալ տեսքով (ներքևից վերև)։

Պայլեոզոյ

Վերին դևոն– Շերտագրական կտրվածքի (ներկայացված մասի) ամենահին ապարները ներկայացված են այս հասակի կրաքարերով, քվարցիտներով, թերթաքարերով և ավազաքարերով, որոնց ընդհանուր հզորությունը 600մ է։ Դևոնի առաջացումները հիմնատակվում են պրոտերոզոյ-ստորին պալեոզոյան հասակի մետամորֆային կոմպլեքսի ապարներով, որոնք հորատանցքերով հատվել են տարբեր խորությունների վրա։

Ստորին կարբոն – Ներկայացված են վիզեյան-տուրնեյան հարկերի կրաքարերով, քվարցիտներով, թերթաքարերով և ավազաքարերով։ Կարբոնի հասակի ապարների ընդհանուր հզորությունը 200մ է։

Մեզոզոյ

Տարածաշրջանում լայն տարածում ունեն այս դարաշրջանի հրաբխածին-նստվածքային առաջացումները, որոնք մերկանում են շրջանի արևելյան մասում (բերված երկրաբանական քարտեզի սահմաններից դուրս) և ներկայացված են վերին կավճի տարբեր հարկերի հրաբխածին-նստվածքային ու նստվածքային առաջացումներով, որոնց ընդհանուր հզորությունը մոտ 850մ է։ Վերին կավճի առաջացումնրը հորատանցքերով հատվել են տարբեր խորությունների վրա,

անկյունային և շերտագրական աններդաշնակությամբ տեղադրված են պալեոզոյի ապարների վրա:

Տուրոն-ստորին կոնյակ – Ներկայացված է պորֆիրիտներով և սրանց ենթակա կրաքարերի ոսպնյակներով և ենթաշերտերով:

Վերին կոնյակ – Ներկայացված է հիմքի կոնգլոմերատներով, ավազաքարերի կոնգլոմերատների, կրաքարերի և կավերի շերտադարսվածքով:

Վերին սենոն (կամպան-մասստրիխտ) – Ներկայացված է հիմքի կոնգլոմերատներով, կրային մերգելներով, կրաքարերով:

Պալեոգեն

Այս հասակի ապարները տարածաշրջանում ներկայացված են ստորին, միջին և վերին բաժինների տարբեր հարկերի առաջացումներով, որոնք աննշան անկյունային աններդաշնակությամբ ծածկում են վերին կավճի նստվածքներին: Սրանց ընդհանուր հզորությունը 750-800մ է: Բերված երկրաբանական քարտեզի սահմաններում այս համակարգի ապարները հատված են հորատանցքերով և ներկայացված են **վերին օլիգոգեն-ստորին միոգենի** հասակին վերագրվող խայտաբղետ կավերի (առավելապես՝ կարմրագույն և հաճախ՝ գիպսաբեր) միկրոկոնգլոմերատների, նումուլիտային ավազաքարերի, կոնգլոմերատների, այրվող թերթաքարերի հերթափոխվող շերտախմբով (Հացավանի շերտախումբ): Այս ապարների ընդհանուր հզորությունը մոտ 1000մ է:

Չորրորդական և ժամանակակից առաջացումներ

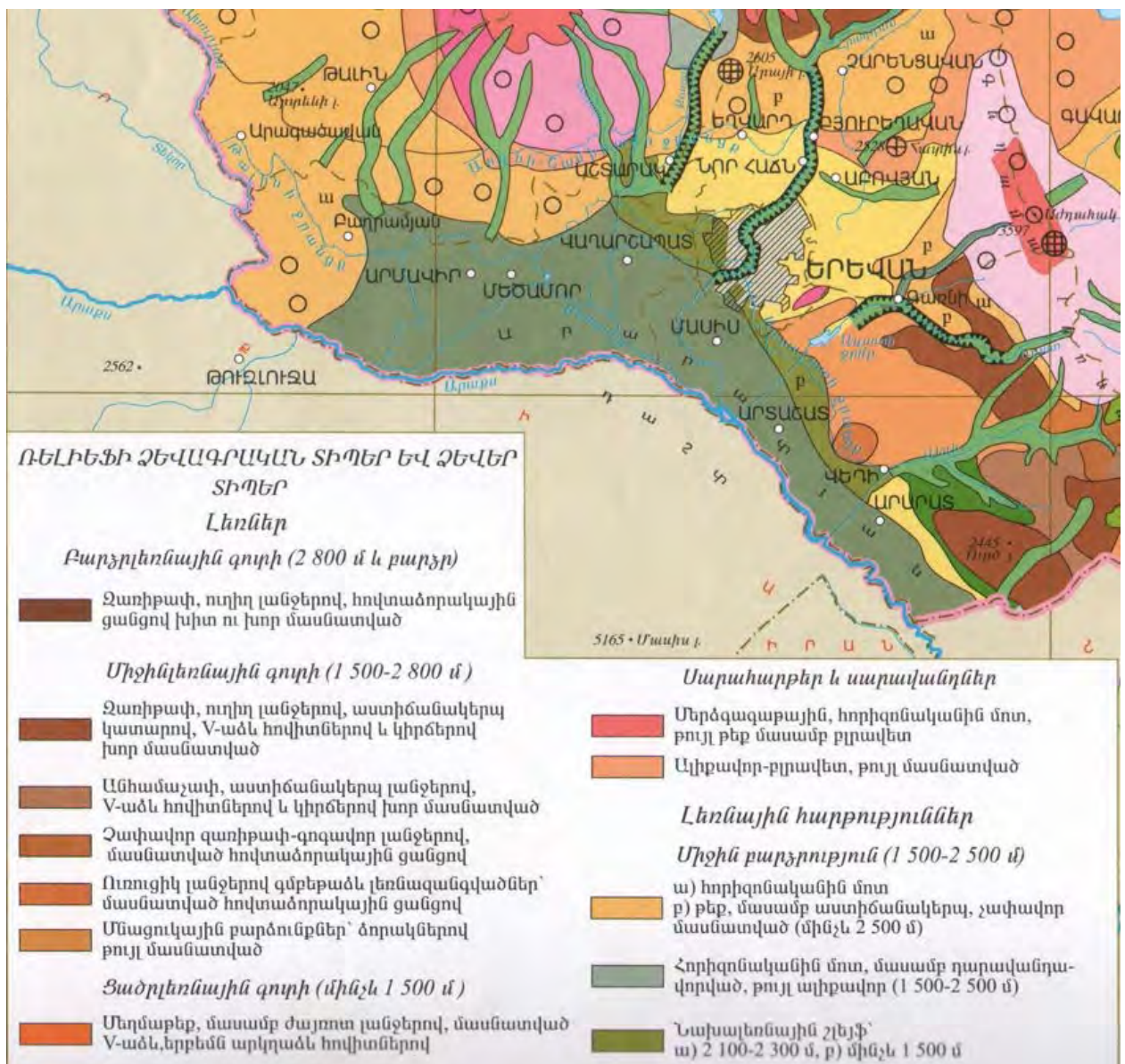
Չորրորդական ժամանակաշրջանում Արարատյան գոգավորության ընդհանուր իջեցման հետևանքով ձևավորված լճային ավազանում կուտակվել են կոպճի, ավազի և կավի հզոր նստվածքներ, որոնք ուսումնասիրվել են բազմաթիվ հորատանցքերով: Այս համակարգի կտրվածքում առանձնացվում են Արարատյան գոգավորության վերին չորրորդականին վերագրվող ստորին դարավանդի լճային-այլուվիալ նստվածքների հորիզոնը (հզորությունը մոտ 50մ): Այս նստվածքները հիմնականում ներկայացված են լճային-այլուվիալ կավերով, ավազակավերով և ավազներով:

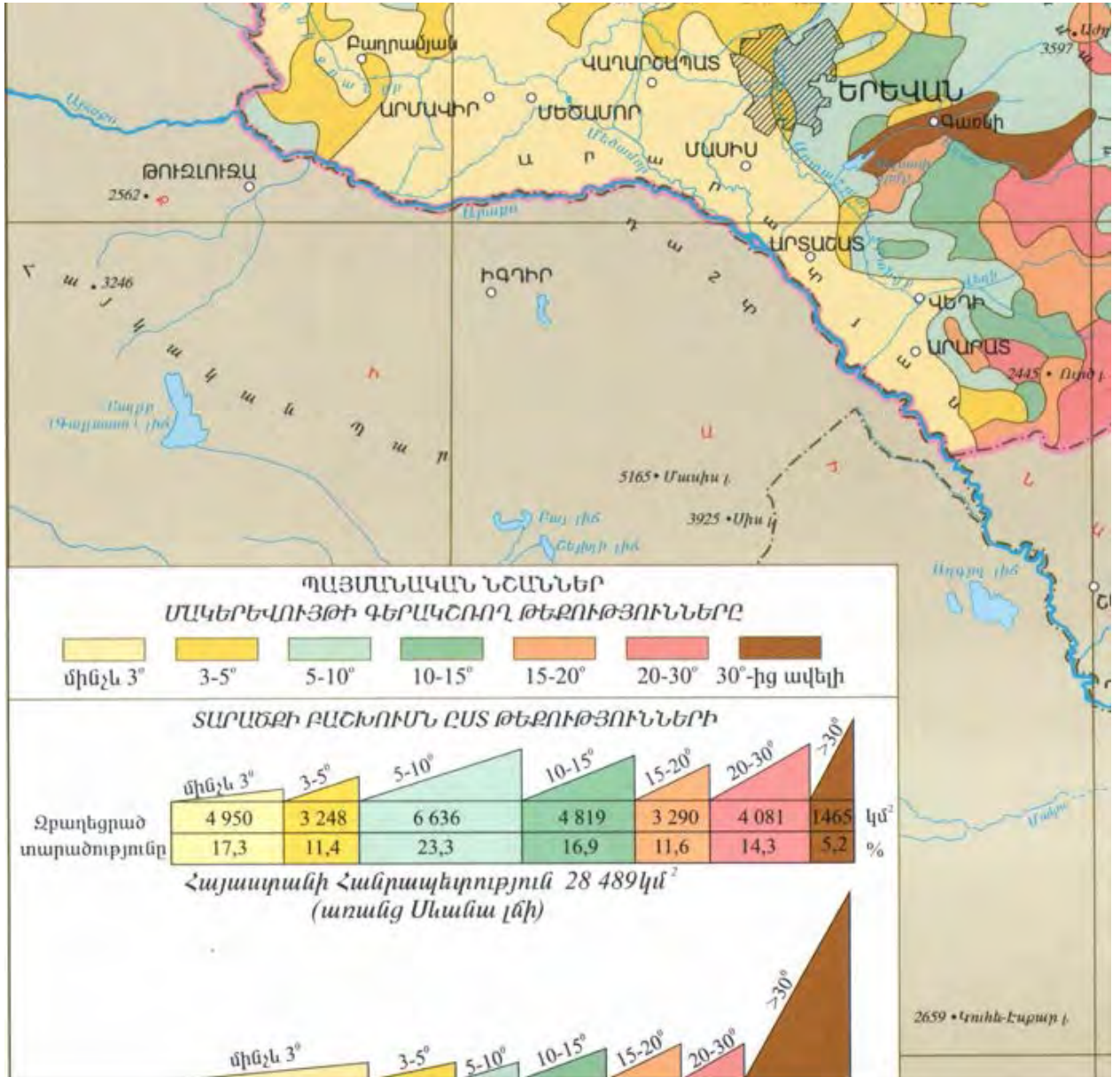
Մեծ տարածում ունեն նաև ժամանակակից այլուվիալ, պրոյուվիալ և դելյուվիալ առաջացումները: Արաքս գետի հովտի այլուվիալ-պրոյուվիալ փուխր առաջացումները ներկայացված են տարատեսակ ավազակոպճային և ավազային

նստվածքներով, որոնց հզորությունը հասնում է մինչև 20մ-ի, ինչը վկայում է դրա ինտենսիվ ակումուլյատիվ-էրոզիոն գործունեության մասին: Վերջիններիս հետ ծագումնաբանորեն կապված է Առափի ավազի հանքերնակման օգտակար հաստվածքը:

Տեկտոնական տեսակետից շրջանը հարում է Մերձարաքսյան միոգենոսինկլինալային և Միջինարաքսյան միջլեռնային իջվածքի միակցման գոտուն՝ Արարատի բարձրացումին: Վերջինս հերցինյան հիմքի էլուստ է, ունի հյուսիս-արևելյան տարածում և սահմանափակվում է Երևանի և Արարատի խորքային բեկվածքներով:

Ստորև ներկայացվում է հայցվող տարածքի ռելիեֆի և երկրաձևաբանության սխեմատիկ քարտեզը՝

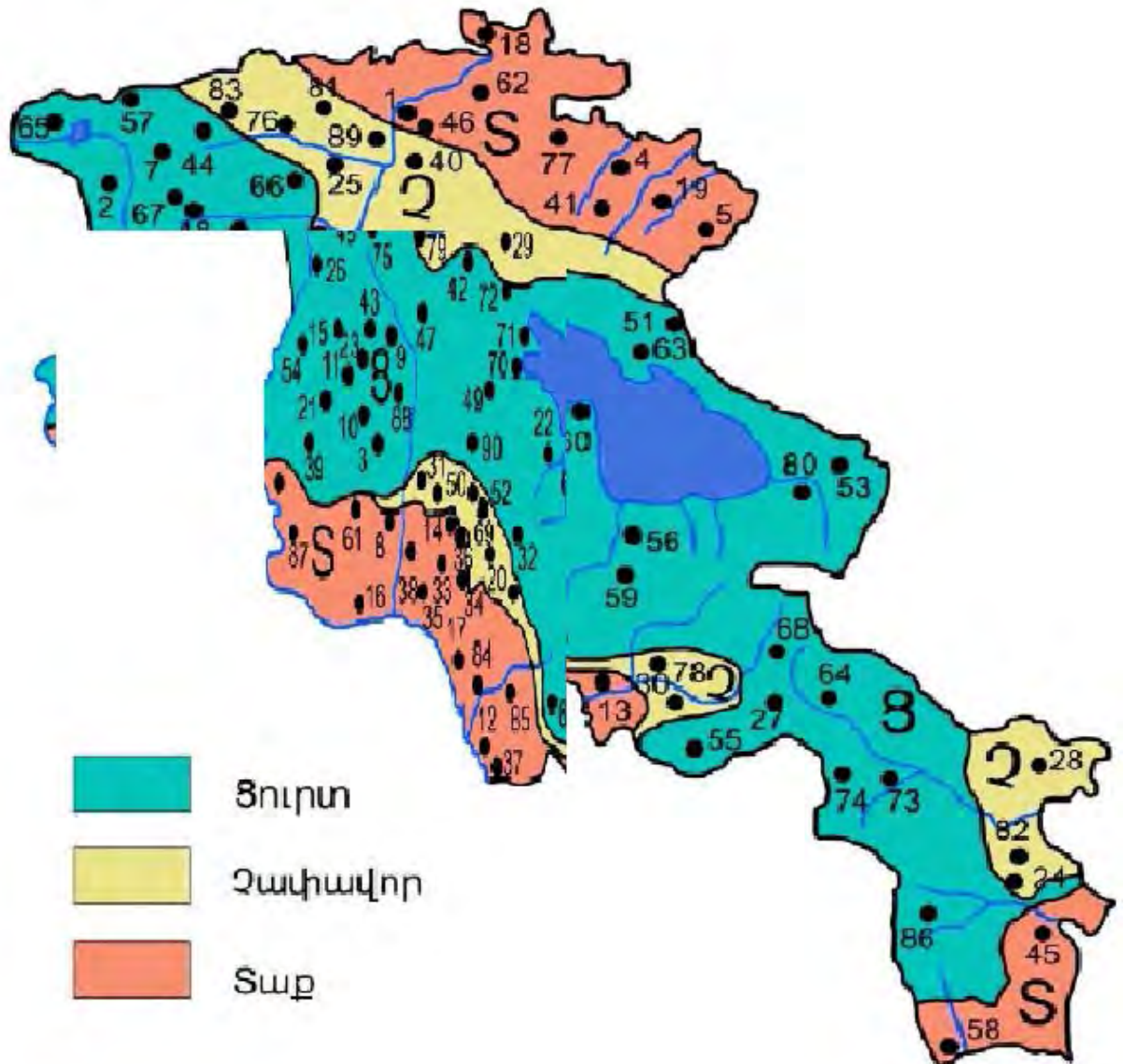
Մարզկենտրոնը ԱՐՏԱՏՍ
 4 քաղաք, 94 բնակավայր
 Մարզային նշանակության
 ճանապարհների
 երկարությունը՝ 405 կմ

ARTASHAT the center
 4 cities 94 settlements
 Instate roads 405 km

- Շրջանի կլիման

Տեղամասի շրջանի կլիման չոր ցամաքային է: Ամառը շոգ է, տևական (4-5 ամիս): Հուլիսի միջին ջերմաստիճանը 26-27°C է: Բնորոշ են լեռնահովտային քամիները: Ձմեռը ցուրտ է, անամպ, անհողմ: Հունվարի միջին ջերմաստիճանը -4-ից -6°C է:

Հաստատուն ձնածածկույթ ամեն տարի չէ, որ ձևավորվում է: Ընդհանուր Արարատյան դաշտի գոգ բնույթի հետևանքով ձմռանը դիտվում է ջերմաստիճանի շրջադասություն. դաշտում այն լինում է ավելի ցածր, քան շրջակա նախալեռներում: Գարունը կարճատև է: Բնորոշ են անկայուն եղանակները և համեմատաբար առատ տեղումները: Հրաշալի է արևոտ, տևական աշունը: Տարեկան միջին ջերմաստիճանը 8-12°C է, առավելագույնը՝ 42°C, նվազագույնը՝ -30°C, տարեկան միջին տեղումները՝ 300-350 մմ (առավելագույնը՝ ապրիլ-մայիս ամիսներին):

Ներկայացվում է կլիմայական հիմնական տարրերը՝ օդի ջերմաստիճան, մթնոլորտային տեղումներ, օդի հարաբերական խոնավություն, քամի, աղյուսակային տեսքով, ըստ Արտաշատ օդերևութաբանական կայանի՝ համաձայն Շինարարական կլիմայաբանություն ՀՀՇՆ-II-7,01,2011՝ տեղեկագրի:

Օդի ջերմաստիճան

Բնակավայրի օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Բարձրությունով խմակադրակից մ	Միջին ջերմաստիճանը ըստ ամիսների. °C												Միջին տարեկան °C	Բացարձակ վազա - գույն. °C	Բացարձակ առավելագույն. °C
		Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Արտաշատ	829	-3.6	0.9	5.6	12.7	17.5	21.5	25.3	24.8	19.8	13.0	6.0	-0.6	11.8	-29	43
Երևան «Էրեբունի»	888	-3.6	1.0	5.3	12.5	17.4	21.8	25.8	25.2	20.5	13.3	6.3	-0.2	11.9	-28	42

Օդի հարաբերական խոնավությունը

Բնակավայրի օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Օդի հարաբերական խոնավությունը, %														
	ըստ ամիսների												Միջին տարեկան, %	Միջին ամսական մ ամիս 15-ին	
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր		ամենացուրտ ամսվա, %	ամենաշոգ ամսվա, %
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Արտաշատ	78	73	63	58	59	54	51	52	57	68	73	79	64	64	32
Երևան «Էրեբունի»	79	75	62	56	57	49	45	46	49	62	73	79	61	67	28

Մթնոլորտային տեղումները և ձնածածկույթը

Բնակավայրի օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Միջին ամսական տեղումների քանակը, մմ												Ձնածածկույթ			
	Տեղումների քանակը օրական առավելագույն												Սառվելա - գույնտակային բնութագրությունը, սմ	Տարվա մեջ ձնածածկույթի օրերի քանակը	Ձյան մեջ թառակելագույն քանակը, մմ	
	Հունվար	Փետրվար	Մարտ	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Դեկտեմբեր				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Արտաշատ	18	18	27	36	40	25	11	6	10	22	24	17	254	40	36	46
Երևան «Էրեբունի»	24	23	32	35	45	23	11	8	12	29	28	21	291	58	47	

Քամի		Կրկնէլիությունը, %											Հաշվարկային արագությունը, մ/վ				
Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Միջին տարեկան մթնոլորտային ձնշում, (ռՊա)	Ամիսներ	Միջին արագությունը, մ/վ								Անհող մութությունների կրկնէլությունը, %	Միջին ամսական արագությունը, մ/վ	Միջին տարեկան արագությունը, մ/վ	Ուժեղ քամիներով (≥15մ/վ) օրերի քանակը	Հաշվարկային արագությունը, մ/վ, որը հնարավոր է մեկ անգամ «տարիների ընթացքում»		
			Հյուսիսային (<Հ)	Հյուսիս-Արևելյան (<ՀԱ)	Արևելյան (Ար)	Հարավ-Արևելյան (<ՀԱր)	Հարավ (<Հ)	Հարավ-Արևմտյան (<ՀԱրմ)	Արևմտյան (Արմ)	Հյուսիս-Արևմտյան (<ՀԱրմ)					25	50	100
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	11	11	100
Արտաշատ	920,2	հունվար	7	8	10	20	12	10	15	18	88	0,3	0,4	7	22	22	146
			1,7	1,7	2,7	3,1	2,4	2,0	2,2	1,7							
		ապրիլ	4	9	12	27	13	8	13	14	74	0,6					
			1,7	1,8	2,1	2,8	2,5	2,8	2,8	2,6							
		հուլիս	8	7	9	16	9	9	18	24	80	0,4					
			1,7	1,9	1,7	2,0	2,0	2,0	2,7	2,3							
		հոկտեմբեր	7	12	12	19	8	10	16	16	85	0,3					
			1,6	1,5	2,1	2,0	1,5	2,1	2,4	2,0							
Երևան «Էրեբունի»	912,1	հունվար	4	9	11	14	21	25	12	4	76	0,7	1,5	29	22	22	279
			2,2	2,2	2,2	2,9	2,7	2,3	2,6	2,7							
		ապրիլ	7	14	8	16	20	16	13	6	45	1,9					
			3,1	3,2	2,8	4,0	3,1	3,0	3,8	3,6							
		հուլիս	17	28	4	9	17	13	8	4	36	2,8					
			5,2	5,7	2,8	2,7	2,4	2,7	2,9	4,3							
		հոկտեմբեր	6	18	10	10	21	20	10	5	63	1,0					
			2,9	2,5	2,1	2,5	2,3	2,4	2,9	3,5							

Մթնոլորտային օդ

Մթնոլորտային օդի մոնիտորինգի դիտակայան Գետամեջի հանքավայրի տարածքի մոտակայքում չկա, սակայն համաձայն «ՀՀ բնակավայրերի մթնոլորտային օդն աղտոտող նյութերի ֆոնային կոնցենտրացիաները» ուղեցույց-ձեռնարկի՝ տարածքի օդի ֆոնային աղտոտվածության ցուցանիշներն են.

Փռչի՝ 0.2մգ/մ³,

Ծծմբի երկօքսիդ՝ 0.02մգ/մ³,

Ազոտի երկօքսիդ՝ 0.008մգ/մ³,

Ածխածնի օքսիդ՝ 0.4մգ/մ³:

Ջրային ռեսուրսներ

Գետամեջի հանքավայրի շրջանի տարածքով հոսում են Հրազդան և Այդր լճից սկիզբ առնող Սևջուր գետը, հարավում՝ պետական սահմանի երկարությամբ՝ Արաքս գետը:

Հանքավայրի տարածքը գտնվում է Արաքս գետի ձախափնյա ողողահունային մասում: Արաքս գետը սկիզբ է առնում Բյուրակն հրաբխային բարձրավանդակից (մոտ 3000մ բարձրությունից), մինչև Արարատյան դաշտ մտնելը հոսում է նեղ կիճերով, տեղ-տեղ՝ լայնացված հովտով, ունի մեծ անկում: Գետի երկարությունը 1720կմ է, ավազանը՝ 102 հազ.կմ²: Այն սնվում է ձնհալքի, անձրևների և ստորերկրյա ջրերից: Հորդանում է մարտից հունիս ամիսներին, առավելագույն ծախսը դիտվում է մայիսին: Առաջին հորդացումը կապված է ցածրադիր վայրերի ձնհալքի և գարնանային անձրևների հետ, երկրորդը ավելի երկարատև է ու բուռն, առաջանում է լեռներում ձնհալքի հետևանքով: Ամենացածր մակարդակները լինում են հուլիս-օգոստոսին և ձմռանը: Երրորդ թույլ արտահայտված հորդացումը կապված է աշնանային անձրևների հետ: Արաքս գետի բազմամյա միջին տարեկան հոսքի բնութագրիչները բերված են ստորև աղյուսակ 1-ում:

Աղյուսակ 1.

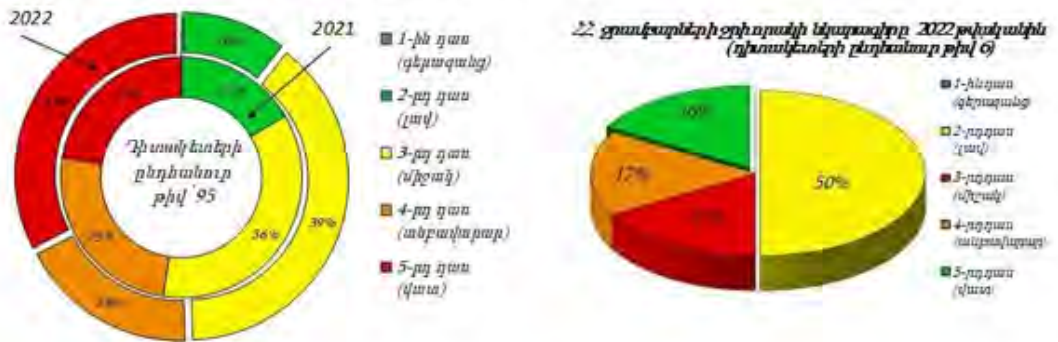
Գետը	Ծախսը, մ ³ /վ	Տարեկան հոսքը, մլն.մ ³	Հոսքի մոդուլը, լ/վ կմ ²	Հոսքի շերտի բարձրությունը, մ	Հոսքի գործակիցը
Արաքս	86.2	272.4	3.90	123	-

Հայաստանի Հանրապետությունում մակերևութային, այդ թվում նաև Սևանա լճի ջրերի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունվարի 27-ի 75-Ն որոշման: Գնահատման համակարգը ջրի որակի յուրաքանչյուր ցուցանիշի համար տարբերակում է կարգավիճակի հինգ դաս՝ «գերազանց» (1-ին դաս), «լավ» (2-րդ դաս), «միջակ» (3-րդ դաս), «անբավարար» (4-րդ դաս) և «վատ» (5-րդ դաս): Ջրի որակի ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դասով: Արաքս գետի ջրի որակի գնահատումը դեռևս կատարվում է 1990 թվականին ընդունված մակերևութային ջրերի աղտոտվածության ձկնատնտեսական սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների կիրառմամբ:

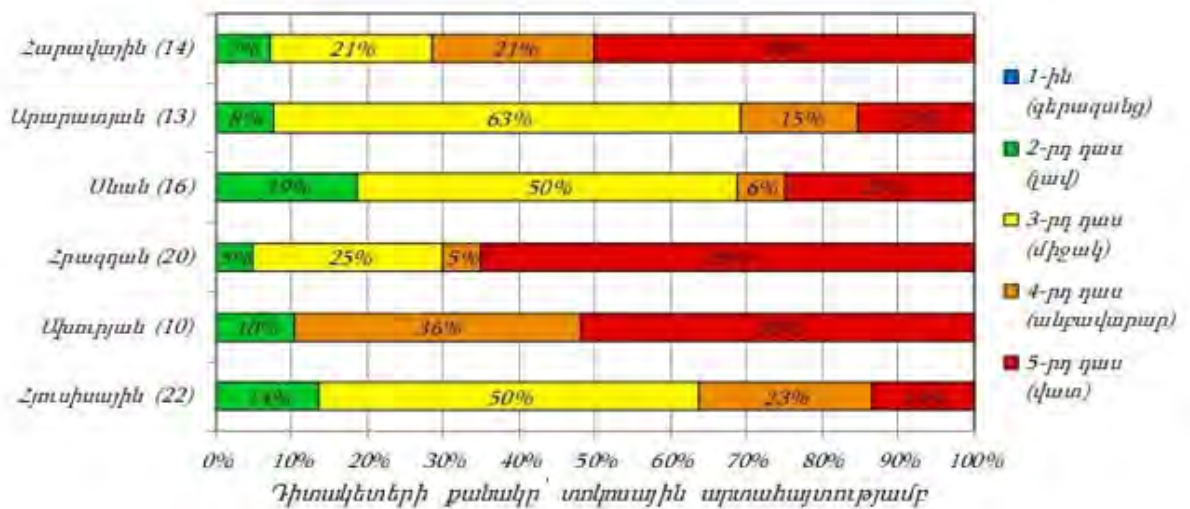
Ն մակերևութային ջրերի աղտոտվածության գնահատումը

2022 թվականի տվյալների համաձայն ՀՀ գետերի դիտակետերի 10%-ում ջրի որակը գնահատվել է 2-րդ դաս («լավ» որակ), 39%-ում՝ 3-րդ դաս («միջակ» որակ), 18%-ում՝ 4-րդ դաս («անբավարար» որակ) և 33%-ում՝ 5-րդ դաս («վատ» որակ):

ՀՀ գետերի ջրի որակի նկարագիրը 2021-2022 թվականներին

Գծապատկեր 2. Գետերի և ջրամբարների ջրի որակի նկարագիրը

Գծապատկեր 3. Գետերի ջրի որակի նկարագիրն ըստ ՋԿՏ-ների, 2022 թ.

ՀՀ մակերևութային ջրերի որակը / 2022 թվական

Արաքս գետ

Արաքս գետի 8 դիտակետից վերցված ջրի փորձանմուշներում որոշված ցուցանիշներից, ըստ ձկնատնտեսական նորմերով գնահատման, գերազանցվել են թթվածնի քիմիական պահանջարկի, ամոնիում, նիտրիտ, սուլֆատ իոնների, նատրիումի, մագնեզիումի, պղնձի, քրոմի, նիկելի, մոլիբդենի, մանգանի, վանադիումի, երկաթի, ալյումինի և սելենի ՍԹԿ-ները (Աղյուսակ 23):

Արաքս գետի 3 դիտակետում ապրիլ, մայիս, հունիս, հուլիս, օգոստոս, սեպտեմբեր ամիսներին իրականացվել են հատակային նստվածքների ուսումնասիրություններ: Հատակային նստվածքներում որոշված ցուցանիշների մի մասը բերված է Աղյուսակ 33-ում.

Աղյուսակ 8. Արաքս գետի ջրում որոշված ցուցանիշների տարեկան միջին կոնցենտրացիայի գերազանցումը ՍԹԿ-ից 2022 թվականին.

Դիտակետի տեղադրություն (դիտակետի համար)	Կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՍԹԿ-ից (անգամ)														
	Թթվածնի քիմիական պահանջ, ՍԹԿ=30 մգ/լ	Ամոնիում իոն, ՍԹԿ=0.39 մգN/լ	Նիտրիտ իոն, ՍԹԿ=0.024 մգN/լ	Սուլֆատ իոն, ՍԹԿ=100 մգ/լ	Նատրիում ՍԹԿ=120 մգ/լ	Մագնեզիում, ՍԹԿ=40 մգ/լ	Պղինձ, ՍԹԿ=0.001 մգ/լ	Քրոմ, ՍԹԿ=0.001 մգ/լ	Նիկել, ՍԹԿ=0.01 մգ/լ	Մոլիբդեն, ՍԹԿ=0.5 մգ/լ	Մանգան, ՍԹԿ=0.01 մգ/լ	Վանադիում, ՍԹԿ=0.001 մգ/լ	Երկաթ, ՍԹԿ=0.5 մգ/լ	Ալյումին, ՍԹԿ=0.04 մգ/լ	Սելեն, ՍԹԿ=0.001 մգ/լ
0.9 կմ գյ. Հուշակերտից ներքև (25)	-	-	-	-	-	-	4.1	3.3	-	-	5.5	8.7	-	13.8	-
Հրազդան գետի թափման կետից վերև (26)	-	4.0	7.6	1.3	-	-	11.6	6.6	2.0	0.3	12.7	14.6	1.8	23.3	2.5
Հրազդան գետի թափման կետից ներքև (27)	-	3.4	5.4	1.2	-	-	8.2	6.5	2.1	-	13.8	14.3	1.8	23.6	2.2
0.5 կմ ք. Արարատից ներքև (28)	-	-	2.6	-	-	-	13.7	7.5	3.3	-	20.7	15.8	2.7	38.0	1.9
2 կմ ք. Ագարակից հարավ ((29) AMS-1)	-	1.3	3.1	2.0	-	1.2	5.1	5.7	-	-	7.6	16.7	1.4	10.8	8.2
2.5 կմ ք. Ագարակից հարավ-արևելք ((30) AMS-2)	-	1.7	3.0	2.1	1.3	1.4	14.6	7.3	-	-	8.1	20.9	1.9	13.1	8.4
Մեղրիգետի թափման կետից վերև (AMS-3)	1.2	1.9	1.8	1.7	-	-	15.2	5.3	-	-	7.9	15.0	2.1	12.9	11.5
Շվանիձորի գյուղից ներքև (AMS-6)	1.3	1.3	0.0	2.0	1.2	1.4	53.9	10.0	-	-	16.3	29.9	5.5	25.5	14.3

Աղյուսակ 9. Արաքս գետի հատակային նստվածքների մոնիթորինգի արդյունքները 2022 թվականին.

Գննցենտրացիա, գ/կգ	Ագարակ քաղաքից 2 կմ հարավ (29) AMS-1)					Ագարակ քաղաքից 2.5 կմ ք. հարավ-արևելք (30) AMS-2)		Մեղրի գետի թափման կետից ներքև (AMS-3)			Շվանիձորի գյուղից ներքև (AMS-6)				
	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս	Հունիս	Օգոստոս	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Ապրիլ	Մայիս	Հունիս	Հուլիս	Օգոստոս
Ալյումին	0.0100	0.8284	0.1011	0.0188	2.2274	0.4396	1.8462	1.5852	3.4678	2.1259	1.4261	4.0270	2.3327	1.4649	26.8170
Երկաթ	9.4914	16.2749	12.0314	3.3401	7.1380	19.0304	5.1883	18.5958	25.8315	19.3867	23.8421	51.0697	27.3613	12.5144	36.1179
Մանգան	0.8304	0.7907	0.2462	0.4621	0.6576	0.3664	0.5144	0.3046	0.1173	0.0494	0.3856	0.1644	0.1201	0.2682	0.4722
Նիկել	0.1889	0.1356	0.1407	0.1513	0.1456	0.1316	0.1568	0.0230	0.0071	0.0098	0.0875	0.0128	0.0750	0.0757	0.0963
Պղինձ	0.0524	0.0363	0.0407	0.0470	0.0527	0.5919	0.1771	0.8917	0.5697	0.8291	0.3515	0.7231	0.3274	0.4328	0.3753
Արսեն	0.0113	0.0119	0.0327	0.0135	0.0104	0.0386	0.0105	0.0091	0.0110	0.0244	0.0101	0.0210	0.0298	0.0109	0.0194
Մոլիբդեն	0.0012	0.0010	0.0012	0.0007	0.0009	0.0037	0.0063	0.0304	0.0423	0.0474	0.0459	0.0324	0.0400	0.0432	0.0308

ՀՀ մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտացանց

Դիտակ ետի համար	Ջրային օբյեկտ	Ջրավազանայ ին կառավարման տարածք	Մարզ	Տեղադիրք
26	Արաքս	Հրազդան	Արարատ	Հրազդան գետի թափ. կետից վերև
27	Արաքս	Արարատյան	Արարատ	Հրազդան գետի թափ. կետից ներքև
28	Արաքս	Արարատյան	Արարատ	0.5 կմ ք. Արարատից ներքև
29 (AMS-1)	Արաքս	Հյուսիսային	Սյունիք	2 կմ ք. Ագարակից հարավ
30 (AMS-2)	Արաքս	Հյուսիսային	Սյունիք	2.5 կմ ք. Ագարակից հարավ-արևելք
25	Արաքս	Ախուրյան	Արմավիր	0.9 կմ գյ. Հուշակերտից ներքև

▪ Հողեր

Գետամեջի ավազակոպճային խոնուրդի հանքավայրի շրջանում զարգացած են գորշ և աղուտ-ակալի մարգագետնային, ինչպես նաև գետահովտադարավանդային տիպի հողերը (հողերի բնական տիպերի բաշխվածությունը բերված է նկար 4-ում):

Մարգագետնային գորշ ոռոգելի հողերն տարածված են Արարատյան հարթավայրի համեմատաբար ցածրադիր թույլ թեք հարթություններում: Այս տիպի հողերում հողագոյացնող պրոցեսներն ընթացել են հիդրոմորֆ ռեժիմի պայմաններում: Ըստ խոնավության պայմանների և արտահայտվածության մարգագետնային գորշ ոռոգելի հողերը ստորաբաժանվում են երեք ենթատիպի՝ խոնավ մարգագետնային գորշ, մարգագետնային գորշ և մնացորդային մարգագետնային գորշ: Հումուսի քանակն առաջին երկու ենթատիպերում կազմում է համապատասխանաբար 3-3.5% և 1.4-1.8%:

Մարգագետնային գորշ հողերի քիմիական հատկությունները հետևյալն են.

Աղյուսակ 2.

Հողի տիպը և ենթատիպը	Խորությունը, սմ	Հումուս, %	CO ₂ , %	Կլանված հումքերի գումարը, մ.էկվ. 100գ հողում	pH-ը ջրային լուծույթում
1	2	3	5	6	7
Խոնավ մարգագետնային գորշ ոռոգելի	0-32	3.5	9.7	25.6	8.1
	32-62	3.2	10.8	23.6	8.4
	62-87	1.1	14.1	18.4	8.5
	87-125	0.8	1.3	13.5	8.2
	125-136	0.7	0.8	4.5	7.5
Մարգագետնային գորշ ոռոգելի	0-21	1.8	6.0	26.8	8.4
	21-43	1.6	6.3	28.0	8.4
	43-65	0.9	7.9	31.9	9.0
	65-92	0.8	6.8	22.0	9.4
	92-182	0.9	6.8	36.8	9.5

Այս հողերի ստրուկտուրան փոշեհատիկա-կնձիկային է, հիմնականում կարբոնատային:

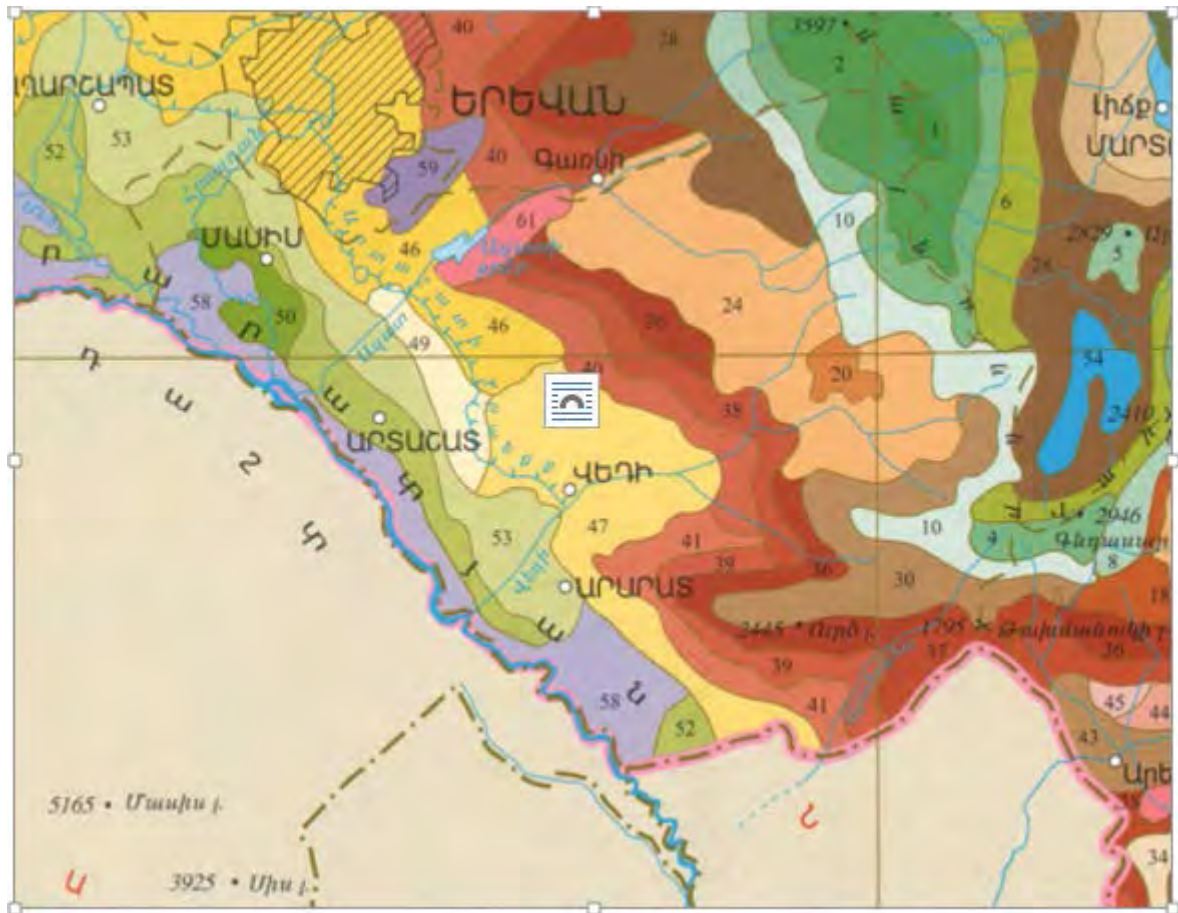
Աղուտ-ալկալի հողերը աչքի են ընկնում խիստ թույլ հումուսացվածությամբ (մինչև 1%), բարձր հիմնայնությամբ, կարբոնատների զգալի պարունակությամբ (15-18%), շերտավորված մեխանիկական կազմով: Պրոֆիլում պարզորոշ առանձնացվում է մակերեսային աղային հորիզոնը, որտեղ հեշտ լուծվող աղերի քանակը 2% և ավելի է,

սակայն դեպի ստորին շերտերը նրա պարունակությունը նվազում է: Հողերի գերակշռող մասին հատկանշական է փոխանակային նատրիումի բարձր պարունակությունը (առանձին շերտերում 20-25 մգ/էկվ):

Գետահովտադարավանդային հողերում ծագումնաբանական հորիզոնները թույլ են արտահայտված: Ունեն պարզ շերտավոր կառուցվածք, մեծ հզորություն և թեթև մեխանիկական կազմ (ավազային, կավավազային) և հատիկակնձկային ստրուկտուրա: Հումուսի պարունակությունը 1,5-2-ից մինչև 4-6%: Հողային լուծույթի ռեակցիան հիմնականում չեզոք է կամ թույլ հիմնային: Կլանման տարողությունը մեծ չէ (15-25 մ.էկվ 100գ հողում), կլանված կատիոնների կազմում գերակշռողը կալցիումն է:

Հայցվող տարածքի հողերն աղտոտված չեն: Հայցվող տարածքի հողերը գյուղատնտեսական նշանակության, անօգտագործելի հողեր են: /հավելված բաժնում կցված է վկայականը/:

Ստորև ներկայացվում է հայցվող տարածքի հողերի տարածման սխեմատիկ քարտեզը

- Գիսանապարտային բուսականություն**
- 11 Օչինդրա-Արեմարտին, մասնակցությամբ *Artemisia fragrans* Willd., *Kochia prostrata* (L.) Schrad., *Capparis spinosa* Willd., *Ceratoides papposa* Botsch. et Ikona., *Atriplex spinosa* L., *Rhamnus pallasii* Fisch. et Mey., *Tanacetum argyrophyllum* (C. Koch) Tzvel., *Poa bulbosa* L., *Bromus*, *Aegilops*, *Eriopogonum*, *Alyssum*, *Aeluropus litoralis* (Gouan) Parl.
- Մնապարտային բուսականություն**
- 12 Հարթիկ, մասնակցությամբ *Salsola ericoides* Bieb., *S. dendroides* Pall., *S. nitens* Pall., *Halocnemum strobilaceum* (Pall.) Bieb.
- 13 Գիզմարտին, մասնակցությամբ *Salsola tana* C. Koch, *S. tomentosa* (Moq.) Spach, *S. gemmescens* Pall., *Gypsophila azerbaijensis* Bosc., *Halanthium rariifolium* C. Koch, *Cephalorhynchus takhtadzhiani* (Soss. Kirp.
- 14 Պսամմիկ, մասնակցությամբ *Calligonum polygoides* L., *Achillea tenuifolia* Lam., *Salsola tana* Schum. et Benth., *Stipagrostis plumosa* (L.) Munz ex T. Anders., *Astragalus pteridifolius* Bunge.
- Երանգային բուսականություն**
- 15 Իգլիկային և ստաբիլոսա-գոշլային, մասնակցությամբ *Carex vesicaria* L., *C. acuta* L., *Blyssinus compressus* (L.) Pauc. ex Link., *Eleocharis quinqueflora* (F. X. Hartm.) O. Schwarz, *Deschampsia cespitosa* (L.) Beauv., *Agrostis gigantea* Roth և նրբյններ
- 16 Կելյունա-հիլիկային, մասնակցությամբ *Juncus acutus* L., *Iris pectinata* Fomin, *Glaux maritima* L., *Isola aucherana* D. C., *Microcnemum coralloides* Weg., *Thesium Lycanicum* Borum, *Linum barsegianii* Gibe. et Ditt., *Sonchus araratica* Nazav. et Bars., *Merendera tobolifera* C. A. Mey., *Sphaerophytia saluta* (Pall.) D. C.
- Ճրային բուսականություն**
- Ճրային բուսականության ներկայացուցիչներ (Nymphaea alba L., Nymphaeoides peltata (S. G. Gmel.) O. Kuntze, infusայինը Potamogeton pectinatus L., P. crispus L., P. perfoliatus L., Ceratophyllum demersum L., Myriophyllum spicatum L., Najas luteum (L.) Sm., Chara vulgaris L., C. fragilis L.
- Ճրային բուսականության ավելի քան 20 տեսակի (փոքրածաղկ, բարձրածաղկ և փոքրածաղկ) տարածքներ

Ծրանկենիա

Ծաղկող կապար

Տեղամասի շրջանում հանդիպող ողնաշարավոր կենդանիները ներկայացված են չորասեր տեսակներով՝ բնափոր կենդանիներով, բաց ու չոր տարածքների թռչուններով: Տուրտ ամիսներին կիսաանապատները հյուսիսից եկող թռչունների համար ծառայում են որպես ձմեռելու, իսկ գարնանը և աշնանը չվող թռչունների համար՝ սնման ու հանգստի վայր: Շրջանի բնորոշ առանձնահատկություններից է սողունների առատությունը և երկկենցաղների աղքատությունը: Սողուններից քանակապես գերակշռում են մողեսները, օձերը՝ անդրկովկասյան գյուրգան, խայտաբղետ սահնօձը, կարմրափոր սահնօձը: Երկկենցաղներից ամենահաճախը հանդիպում է կանաչ դոդոշը:

Բզակտուց- *Recurvirostra avosetta*: Կարգավիճակը՝ Հայաստանում խիստ հազվագյուտ, սակավաթիվ տեսակ է: Տեսակն ընդգրկված է ԲՊՄՄ Կարմիր ցուցակում (ver 3,1) «Least Concern» կարգավիճակով: Բնության պահպանության միջազգային միության Կարմիր ցուցակի չափորոշիչներով գնահատվում է որպես «Խոցելի»՝ VU D1,

-Լայնակտուց բադ, *Anas clypeata* Linneus: Կարգավիճակը՝ կլոր տարի չվահյուր: Տեսակն ընդգրկված է ԲՊՄՄ Կարմիր ցուցակում (ver 3,1) «Least Concern» կարգավիճակով: Բնության պահպանության միջազգային միության Կարմիր ցուցակի չափորոշիչներով գնահատվում է որպես «Խոցելի»՝ VU B1ab (iii) +2ab (iii),

- Փոքր ձկնկուլ *Phalacrocorax pygmaeus* Pallas Կարգավիճակը՝ հազվագյուտ, անհետացող տեսակ է: Գրանցված է նախկին ԽՍՀՄ գրքում: Տեսակն ընդգրկված է ԲՊՄՄ Կարմիր ցուցակում (ver 3,1) «Least Concern» կարգավիճակով: Բնության պահպանության միջազգային միության Կարմիր ցուցակի չափորոշիչներով գնահատվում է որպես «Խոցելի»՝ VU B1ab (iii) +2a:

Բույսերի կարմիր գրքում գրանցված՝

-Հացհամեն գլխիկավոր- *Trigonella capitata* Boiss: Կատեգորիա՝ EN B 1 ab (i, ii,iii,iv + 2 ab(i, ii,III, IV), վտանգված տեսակ: Հայտնի է միայն մեկ պոպուլյացիա՝ մասնատված արեալով, որը աճում է ինտենսիվ յուրացվող տարածքներում: Տարածման և բնակության շրջանների մակերեսը 500քառ. Կմ պակաս է: Հայաստանի Կարմիր գրքի առաջին հրատարակության մեջ ընդգրկված էր 1 կարգավիճակով՝ ոչնչացման սպառնալիքի ենթակա տեսակ: Ընդգրկված չէ CITES-ի և Բեռնի կոնվենցիաների հավելվածներում: Այն գտնվում է հայցվող տեղամասից 2,1կմ հեռավորության վրա:

Ստորև ներկայացվում է կենդանական աշխարհի տիպերի տարածման քարտեզը՝

ԿԵՆԴԱՆԱՏԵՄԱԿՆԵՐ

Ողնաշարավորներ

Վայրի ոչխար (մուկրն)	Ենդամուր բորենի	Թխակապույտ աղավաթ
Քեղտալյան այծ	Ենապաղ	Կռկան քաղ
Եվրոպական այծյամ	Ձրատանույր	Արծաթավաղ որդ
Ազնվացեղ եղջերու	Ռեզյուկ	Արջերկրածուկան կրիա
Վայրի խոզ	Մալախախոզ	Գորբզա
Գորշ արջ	Մշկամուկ	Միտոթրագորտ
Ընձառյուծ	Վանձակույր	Մովորական տղխտոն
Լուսամ	Սկյուռ	Ախլ
Եղեգնակառու	Կոպրաստակ	Անտառային կառու
Անտառ	Կապույտ	

Անողնաշարավորներ

Կնառամ	Խնկվառնի	Խաղաղի խնկույր
--------	----------	----------------

- Վտանգված էկոհամակարգեր, բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ

Գետամեջի ավազակոպձային խառնուրդի հանքավայրի շրջանում բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ, որտեղ իրականացվում է վտանգված էկոհամակարգերի պահպանություն, չկան: Տարածքը անտառածածկ չէ, չկան նաև արհեստական տնկված անտառներ, պաշտպանիչ անտառաշերտեր:

Միաժամանակ, Արաքս գետի ձախակողմյան ողաղահունի տարածքում ավազի արդյունահանման աշխատանքներն իրականացվում է տարբեր կազմակերպությունների կողմից: Շրջանը հանդիսանում է ինտենսիվ տնտեսական յուրացման գոտի:

Բուն Գետամեջի ավազակոպձային խառնուրդի հանքավայրի տարածքը ամբողջությամբ զուրկ է բուսական ծածկույթից, քանի որ հանդիսանում է գարնանային վարարումներով ծածկվող տարածք, որտեղ յուրաքանչյուր տարի կատարվում է ավազի նոր պաշարների կուտակում: Հետևաբար, ավազի արդյունահանման աշխատանքների ազդեցությունը կենսաբազմազանության վրա գրեթե զրոյական է:

Աղմուկի մակարդակ և թրթռում

Ներկայացվող տեղանքում աղմուկի աղբյուր կարող են հանդիսանալ միայն ավտոտրանսպորտային միջոցները, սակայն, քանի որ դրանց երթևեկության ինտենսիվությունը շատ ցածր է, կարելի է ենթադրել, որ աղմուկի մակարդակը նույնպես բարձր չէ:

ՀՀ-ում աղմուկի մակարդակը կանոնակարգվում է «ԱՂՄՈՒԿՆ ԱՇԽԱՏԱՏԵՂԵՐՈՒՄ, ԲՆԱԿԵԼԻ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՇԵՆՔԵՐՈՒՄ ԵՎ ԲՆԱԿԵԼԻ ԿԱՌՈՒՑԱՊԱՏՄԱՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐՈՒՄ» N2-III-11.3 սանիտարական նորմերով:

Աղմուկի առավելագույն թույլատրելի ցուցանիշները ըստ այդ բերված են աղյուսակում

ՀՀ սահմանված աղմուկի նորմերը

Աղմուկի առավելագույն թույլատրելի մակարդակը

Ընկալիչ	Ժամերը	dBL _{Aeq}	dBL _{Amax}
Բնակելի և հասարակական շենքերի մոտ	06:00-22:00	55	70
	22:00-06:00	45	60

Սանիտարապաշտպանիչ գոտի

Համաձայն 245-71 սանիտարական նորմերի, 2-րդ դասի /категории/ լեռնային ապարների հանքավայրերի համար սանիտարապաշտպանիչ գոտու մեծությունը կազմում է 50.0մ:

Քանի որ մոտակա բնակավայրը գտնվում է ավելի մեծ հեռավորության վրա, ուստի հատուկ միջոցառումներ չեն նախատեսվում:

3. ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐ

· Ենթակառուցվածքներ

Գետամեջի ավազակոպճային խառնուրդի հանքավայրի տարածական առումով գտնվում է ՀՀ Արարատի մարզի Բուրաստան համայնքի վարչական տարածքում:

Մարզի ընդհանուր տարածքը՝ 2096քկմ է, կազմում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքի 7%-ը:

Մարզն ունի շուրջ 258.9 հազար բնակչություն, որից 73.0 հազ. քաղաքաբնակներ են (28%), 185.9 հազարը՝ գյուղաբնակ (71%): Մարզի ամբողջ բնակչությունը 2011-2015թթ ընթացքում նվազել է շուրջ 0,7 %-ով, ՀՀ-ում նույնպես գրանցվել է բնակչության թվի նվազում 0,8%, իսկ Արմավիրի մարզում այն աճել է 0,2%-ով: Արարատի մարզի բնակչության խտությունը՝ 141 մարդ մեկ քառակուսի կիլոմետրի վրա, Արմավիրի մարզի բնակչության խտությունը կազմում է 215 մարդ 1 քկմ-ի վրա, այն դեպքում երբ ՀՀ-ում միջին խտությունը կազմում է 101 մարդ: ՀՀ-ում ամենաբարձր բնակչության խտությունը գրանցված է մայրաքաղաքում՝ 4815 մարդ 1 քկմ-ի վրա: Արարատի մարզը այս ցուցանիշով մարզերի մեջ գրավում է 2-րդ տեղը Արմավիրից հետո:

Մարզի բնակչությունը գրեթե հավասարաչափ տեղաբաշխված է 3 տարածաշրջաններում: 01.01.2018թ. դրությամբ մարզի մշտական բնակչությունը ըստ տարածաշրջանների հետևյալն է՝ ամբողջ ազգաբնակչությունը կազմում է 258.9 հազար մարդ, որից Արտաշատի տարածաշրջանում 90.4 հազար մարդ, Արարատի տարածաշրջանում 89.5 հազար մարդ, Մասիսի տարածաշրջանում՝ 79 հազար մարդ:

Արարատի մարզում բնակչության տեղաբաշխումը հավասարաչափ չէ, ամենամեծ կուտակումը մարզում Արտաշատի և Մասիսի տարածաշրջաններում են՝ հիմնականում հարթավայրային մասում դեպի մայրաքաղաքի ուղղությամբ, դեպի նախալեռնային և լեռնային բնակավայրեր՝ բնակչության խտությունը կտրուկ նվազում է:

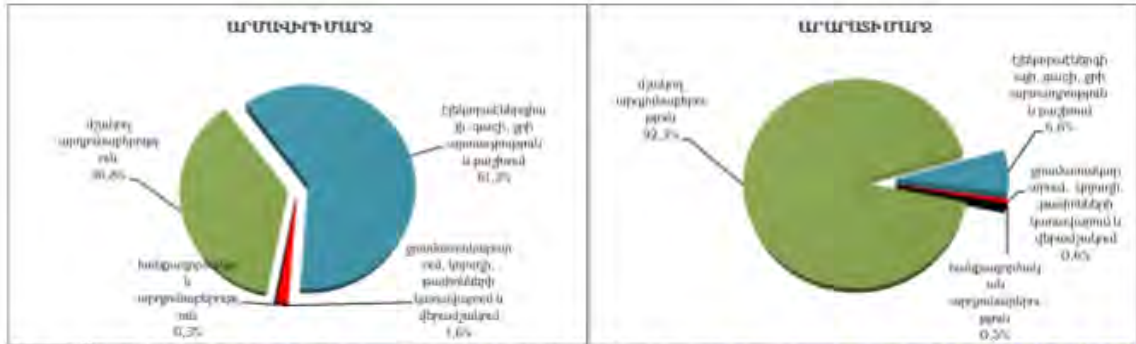
Մարզը բնակչությամբ գրեթե միատարր է, հիմնականում բնակեցված է հայերով՝ 93%, ազգային փոքրամասնություններից մարզում ապրում են եզդիներ

2.5%, ասորիներ 0,09%, քրդեր 0.05%, ռուսներ 0.4%:

ՀՀ Արարատի մարզի տնտեսապես ակտիվ բնակչության թիվը 128.1 հազար մարդ է, որը կազմում է մարզի ընդհանուր բնակչության 49.5%-ը: Տնտեսապես ակտիվ բնակչության կշիռը Արարատում գերազանցում է հանրապետության միջին ցուցանիշը և Արմավիրի մարզի ցուցանիշը:

Արարատի մարզում տնտեսական ակտիվության ցուցանիշը կազմել է 69.3%, որը հանրապետական միջին ցուցանիշից բարձր է 6.8%-ով: Տարբերություններ կան տղամարդկանց (71.7%) և կանանց (65.2%), ինչպես նաև քաղաքային (44%) և գյուղական (82%) տարածքների միջև: Համեմատած Արմավիրի մարզի հետ տնտեսական ակտիվության մակարդակը բարձր 1.7%-ով:

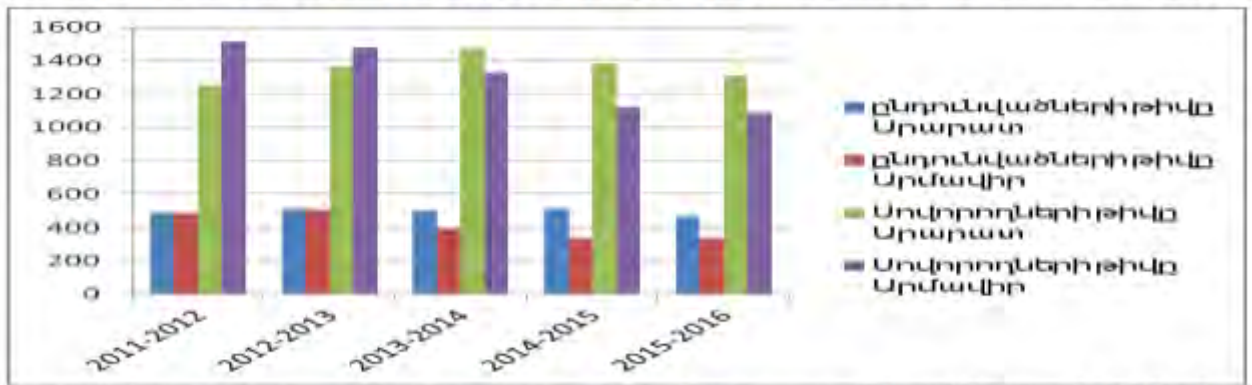
Արդյունաբերական արտադրանքի ծավալն ըստ արտադրության բաժինների

Աղբյուրը՝ ԱԿԾ, ՀՀ մարզերը և Երևան քաղաքը թվերով, 2016թ. էջ 28, վերլուծություն (http://armstat.am/file/article/marz_2016_10.pdf)

Մարզի արդյունաբերական արտադրության 92.3%-ը բաժին է ընկել մշակող արդյունաբերությանը, որը հիմնականում գյուղմթերքի վերամշակությունն է և որը մեծապես պայմանավորված է մարզում գյուղատնտեսական բարձր արտադրողականությամբ:

Գծանկար 17. 2011-2015 ուս.տարում միջինմասնագիտական ուսումնական հաստատությունների թիվը

Աղբյուրը՝ ԱԿԾ, ՀՀ մարզերը և Երևան քաղաքը թվերով, 2016թ. http://armstat.am/file/article/marz_2016_19.pdf

ՀՀ Արարատի մարզում առկա են 7087 գործող (ակտիվ) ձեռնարկություններ, որը կազմում է հանրապետության մարզային ցուցանիշի 11.6%-ը, 10000 բնակչի հաշվով ձեռնարկությունների թիվը կազմում է 274, իսկ Արմավիրի մարզում առկա են 9087 գործող (ակտիվ) ձեռնարկություններ, որը կազմում է հանրապետության մարզային ցուցանիշի 14.9%-ը, 10000 բնակչի հաշվով ձեռնարկությունների թիվը կազմում է 341: Ինչպես և ՀՀ բոլոր մարզերում այստեղ նույնպես ձեռնարկությունների գերակշռող մասը ունի մի քանի աշխատող և կարող են համարվել ՓՄՁ ձեռնարկություններ:

Մարզի տնտեսության հիմնական ցուցանիշներն ըստ ՀՀ տնտեսության ճյուղերի հետևյալն են՝ արդյունաբերություն՝ 12.9 %, գյուղատնտեսություն՝ 14.1 %, շինարարություն՝ 2.1 %, մանրածախ առևտուր՝ 2.7 %, ծառայություններ՝ 1.6 %:

Մարզը Հայաստանի արդյունաբերական և գյուղատնտեսական առաջատարներից է՝ այստեղ մեկ շնչի հաշվով արտադրվող արդյունաբերական արտադրանքը ավել է քան ՀՀ միջին ցուցանիշը շուրջ 1.5 անգամ, իսկ գյուղատնտեսական արտադրանքը շուրջ 1.6 անգամ, այլ ոլորտներում մարզը զգալիորեն զիջում է ՀՀ միջին ցուցանիշներին:

Արդյունաբերություն Արարատի մարզը Հայաստանի Հանրապետության զարգացած արդյունաբերական մարզերից է: ՀՀ արդյունաբերության ծավալի 12.9 %-ը կազմում է Արարատի մարզի արդյունաբերական ձեռնարկությունների արտադրանքը: Մարզում 2015թ գործել են թվով 99 արդյունաբերական ձեռնարկություններ՝ 2011թ այդ թիվը կազմել է 77: Արարատի մարզի տնտեսության մեջ էական կշիռ ունեն գինու- կոնյակի 10-ից ավելի խոշոր գործարանները, “Արարատ – ցեմենտ”, “Ոսկու կորզման ֆաբրիկան”, Արտաշատի, Արարատի պահածոների, “Մասիս տոբակո”, “Ինտերնեշնլ Մասիս տոբակո” գործարանները:

Արդյունաբերության առաջատար ուղղությունները սննդամթերքի, ներառյալ՝ խմիչքների, արտադրություններն են և այլ ոչ մետաղական հանքային արտադրատեսակների արտադրությունը:

Մարզի բազմաճյուղ արդյունաբերության հիմնական և գլխավոր ուղղությունը մշակող արդյունաբերությունն է, որի մեջ առավել զարգացած են հետևյալ 3 ճյուղերը.

- 1) սննդամթերքի և ըմպելիքի արտադրություն (մրգերի, բանջարեղենի վերամշակում և պահածոյացում, թորած ալկոհոլային խմիչքների արտադրություն)
- 2) ծխախոտի արտադրություն (ծխախոտի խմորում՝ ֆերմենտացիա)
- 3) ոչ մետաղական հանքային արտադրանքի արտադրություն (ցեմենտի, կրի, ազրոցեմենտային իրերի արտադրություն, քարի կտրում և վերամշակում):

2011-2015թթ. արդյունաբերական արտադրանքի ծավալը Արարատի մարզում աճել է մոտ երկու անգամ, Արմավիրի մարզում 1.3 անգամ, իսկ ՀՀ-ում 1.3 անգամ:

2014-2015թթ. Արարատի մարզում արդյունաբերական ձեռնարկությունների, փոքր ձեռնաստրիական սուբյեկտների կողմից թողարկված արտադրանքի ծավալի աճը կազմել է 19 %:

2011-2015թթ. արդյունաբերական պատրաստի արտադրանքի իրացման ծավալները ՀՀ-ում աճել է 1.38 անգամ Արարատի մարզում՝ 2.1:

Մարզի արդյունաբերական արտադրության 92.3%-ը բաժին է ընկել մշակող արդյունաբերությանը, որը հիմնականում գյուղմթերքի վերամշակությունն է և որը մեծապես պայմանավորված է մարզում գյուղատնտեսական բարձր արտադրողականությամբ:

Գյուղատնտեսություն.

Արարատի մարզի տնտեսության հիմքը գյուղատնտեսությունն է՝ այն հիմնականում մասնագիտացած է պտղաբուծության, խաղողագործության, բանջարաբուծության մեջ: Արարատի մարզի հարթավայրային և նախալեռնային գոտիները նպաստավոր են բուսաբուծության, իսկ լեռնային գոտիները՝ անասնապահության զարգացման համար: Մարզի ազգաբնակչության 71.5% բնակվում է գյուղական վայրերում, որոնց կենսունակությունը պայմանավորված է գյուղատնտեսական գործունեությամբ:

Մարզի գյուղատնտեսական հողատեսքերը՝ ներառյալ տնամերձերը՝ 164 696 հա, կազմում են մարզի ընդհանուր տարածքի 78.8%-ը: Գյուղատնտեսական հողատեսքերի 87.6%-ը կազմում են մշակովի տարածքները՝ ներառյալ տնամերձերը 42 260 հա:

Մարզի ակտիվ գյուղատնտեսական ուղղվածության ձեռնարկությունները 31 են, որոնցից 6-ը զբաղվում են կաթի վերամշակմամբ, 2-ը՝ մսի, մնացած 23-ը՝ բուսաբուծական մթերքների վերամշակմամբ: Վերամշակող կազմակերպությունների կողմից 2015թ զնված գյուղմթերքի ծավալները 2011թ-ի համեմատությամբ Արարատի մարզում ավելացել են 24.4%-ով, հանրապետությունում՝ 44.6%-ով:

Արտահանում: Մարզը արտահանման տեսանկյունից ունի լավ ցուցանիշներ: 2015 թ. ցուցանիշներով մարզի արտահանումը կազմում է ՀՀ արտահանման 9.1%, կամ մեկ շնչի հաշվով 6% գերազանցում է ՀՀ մեկ շնչի հաշվով արտահանումը:

ՀՀ Արարատի մարզի արտահանման ծավալները, հաշվարկված ՀՀ դրամով, 2011-2015թթ. տարիներին կտրուկ բարձրացել է՝ շուրջ 5.4 անգամ, Արմավիրի մարզինը՝ 11.7 անգամ, հանրապետությանը՝ 1.42:

Մարզից արտահանվում է հիմնականում գյուղմթերքի վերամշակումից ստացված արտադրանք՝ գինի, կոնյակ, միրգ, բանջարեղեն, պահածոյացված գյուղմթերք՝ և հանրապետությունու և հանրապետությունից դուրս մեծ պահանջարկ ունեն Արարատի մարզի քաղցրահամ մրգերը, բարջարեղենը, մուրաբաները, բնական հյութերը, չրերը:

Մարզի արտահանման մեջ մեծ ծավալներ են կազմում բնական հանքաքարերի արտահանումը:

2011-2015թթ. Արարատի մարզի ծառայությունների ծավալի տեսակարար կշիռը ՀՀ-ի ընդհանուրի մեջ նվազել է 5.4%-ից դարձել է 1,6%, Արմավիրի մարզի ծառայությունների ծավալը նույնպես նվազել է 2,3% -ից դարձել 1,6%

Առևտուր: 2011-2015թթ. Արարատի մարզի առևտրի շրջանառության տեսակարար կշիռը ՀՀ-ում աճել է 2,2%-ից դարձել է 2,8%, Արմավիրի մարզի առևտրի շրջանառությունը նույնպես աճել է 2,3% դարձել 4,1%:

- Հողերի տնտեսական յուրացման բնութագիր

Ավագի արդյունահանման համար ներկայումս հատկացված տեղամասը վարչական տեսակետից գտնվում է Բուրաստան համայնքում: Համայնքի հողային ֆոնդի բաշխվածությունը ներկայացված է հետևյալ կերպ.

Նպատակային նշանակությունը	Մակերեսը, հա
1	2
Գյուղատնտեսական (վարելահող, բազմամյա տնկարկներ)	247.39
Բնակավայրերի	17.55
Արդյունաբերության, ընդերքօգտագործման և այլ արտադրական նշանակության օբյեկտների	6.97
Էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի և կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների	0.03
Հատուկ պահպանվող տարածքների	2.29
Հատուկ նշանակության	3.26
Զբոսային հողեր	57.67

Համայնքի բնակչությունը կազմում է 793 մարդ, որից 46% տղամարդիկ են, իսկ կանայք՝ 54%: Մինչ աշխատունակ տարիքի բնակչությունը կազմում է 32%, աշխատունակ տարիքի ներկայացուցիչները՝ 56%, հետաշխատունակները՝ 12%: Գյուղն ունի 221 տնտեսություն: Ունի դպրոց, կապի հանգույց, բուժկետ, մանկապարտեզ, մշակույթի տուն:

Համայնքի տնտեսության մասնագիտացման ճյուղը գյուղատնտեսությունն է, համախառն բերքի մեծ մասը տալիս է բուսաբուծությունը: Գյուղատնտեսական նշանակության հողերը կազմում են շուրջ 377հա: Գյուղատնտեսական հողահանդակները ռոտովում են, դրանք զբաղեցնում են ողջ մակերեսի 50%: Համայնքի հողերը օգտագործվում են գլխավորապես վարելահողեր զբաղեցնելով 234հա: Պտղատու և խաղողի այգիները փոքր տարածք են զբաղեցնում՝ 3.5 հա: Զբաղվում են են այգեգործությամբ, խաղողագործությամբ,

դաշտավարությամբ, բանջարաբուծությամբ: Մշակում են ջերմասեր բանջարաբուստանային կուլտուրաներ՝ լոլիկ, տաքդեղ, սմբուկ, ձմերուկ, սեխ, ինչպես նաև հացահատիկ: Ջրադվում են նաև կաթնամսատու անասնապահությամբ:

Գետամեջի ավազակույճային խառնուրդի հանքավայրի շահագործման աշխատանքների նախաձեռնությունը և նախնական գնահատման հայտը ներկայացվել են համայնքի բնակիչներին: Հարցը քննարկվել է համայնքում (նիստի արձանագրությունը ներկայացվում է): Համայնքը հավանություն է տվել համայնքի տարածքում ավազի արդյունահանման աշխատանքներին:

- Պատմության, մշակութային հուշարձաններ

ՀՀ կառավարության 2002 թվականի հունվարի 24-ի թիվ 65-Ն որոշմամբ հաստատվել է ՀՀ Արարատի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ցանկը: Այս հոդվածը ներկայացնում է [Արարատի մարզի Բուրաստան](#) գյուղի պատմության և մշակույթի հուշարձանների ցանկը, որը 2002 թ. հաստատվել է Հայաստանի կառավարության կողմից: Ցանկում ներառված է ընդամենը 4 հուշարձան (4 միավոր):

հուշարձան	կառուցված	վայր, հասցե
Գերեզմանոց	18-20 դդ.	հվ եզրին
Եկեղեցի Սբ. Աստվածածին	19 դ.	հվ մասում
Եկեղեցի Սբ. Հակոբ	1642 թ.	հվ-ամ եզրին
Հուշարձան Երկրորդ աշխարհամարտում զոհվածներին	1971 թ.	գ. մ.

Նշված հուշարձանները հանքավայրից գտնվում են նավագագույնը 5.6կմ հեռավորության վրա:

Թափոնների կառավարում

Շահագործման փուլում առաջացող թափոնները ներառում են.

- Շարժիչների բանեցված յուղեր՝

վտանգավորության դասը III

դասիչ՝ 5410020102033

բաղադրությունը՝ նավթ, պարաֆիններ, սինթետիկ միացություններ,
բնութագիրը՝ հրդեհավտանգ է, առաջացնում են հողի և ջրի աղտոտում:
Թափոններն առաջանում են ավտոտրանսպորտային և տեխնիկական
միջոցների շարժիչների շահագործման արդյունքում:

- Դիզելային յուղերի մնացորդներ՝

վտանգավորության դասը III,

դասիչ՝ 5410030302033

բաղադրությունը՝ նավթ, պարաֆիններ, սինթետիկ միացություններ,
բնութագիրը՝ հրդեհավտանգ է, առաջացնում են հողի և ջրի աղտոտում:

- Անվադողեր /անօգտագործելի պահեստամասեր/

Թափոնի դասը՝ 57500202 13 00 4

Այն հանդիսանում է վտանգավորության 4-րդ դասի թափոն:

Թափոնները առաջանում են մեխանիզմների շահագործման արդյունքում:

Օգտագործված յուղերը և քսայուղերը հավաքում են, այդ նպատակով
առանձնացված տարածքում, առանձին մետաղական տարաների մեջ՝ հետագա
ուտիլիզացման կամ հնարավորություն ստեղծվելու դեպքում՝ երկրորդական
վերամշակման հանձնելու նպատակով: Հնամաշ մեխանիզմների դետալներն ու
մասերը կուտակվում են առանձին տեղում և հանձնվում են, որպես մետաղի
ջարդոն:

Կենցաղային թափոններ: Դրանք բոլոր այն նյութերը կամ իրերն են, որոնցից մարդիկ
ազատվում են հենց դրանք դառնում են անպետք: Կենցաղային թափոնները կազմված են
սննդի, սպառողական այլ ապրանքատեսակների մնացորդներից, առանձին հավաքվող
թափոններից: Այս տեսակին են պատկանում թուղթը, տեքստիլը, պլաստմասսան և այլն:
Այս թափոնները կտեղափոխվեն մոտակա աղբահավաք կետեր, որտեղից դրանք
պարբերաբար համայնքի Կոմունալ ծառայության կողմից տեղափոխվում են
բնակավայրի աղբավայր: Հետևաբար այս թափոնները ևս շրջակա միջավայրի և
մարդկանց առաջության վրա որևէ բացասական ազդեցություն չեն ունենալու:

Կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբը (բացառությամբ խոշոր եզրաչափերի) պատկանում է վտանգավորության 4-րդ դասին, ծածկագիր՝ 91200400 01 00 4:

Քանակական գնահատումը թափոնների հնարավոր կլինի ներկայացնել հիմնական փուլում ՇՄԱԳ հաշվետվության կազմում՝ նախագծի իրականացումից հետո:

4. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ԲԱՂԱԴԴՐՆԵՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱԲԱՎՈՐ

ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

Գետամեջի ավազակոպճային խառնուրդի հանքավայրի գործող բացահանքում օգտակար հանածոյի արդյունահանման աշխատանքերի իրականացման ընթացքում աննշան տեխնածին ճնշումներ են դրսևորվում մթնոլորտի, մակերևութային ջրերի, բուսական և կենդանական աշխարհի, ինչպես նաև լանդշաֆտային ամբողջականության վրա:

Մթնոլորտային օդ.

Բացահանքում աշխատող ավտոտրանսպորտը հանդիսանում է վնասակար գազերի և փոշու արտանետման աղբյուր, փոշեգոյացում տեղի է ունենալու նաև բացահանքի սահմաններում: Փոշեգոյացումը կապված է հիմնականում ավտոտրանսպորտի աշխատանքի հետ, հանույթաբարձման աշխատանքների ժամանակ փոշեգոյացում տեղի չի ունենում, քանի որ ավազի զանգվածը գտնվում է խոնավ վիճակում: Մեքենաների և սարքավորումների աշխատանքի արդյունքում օդ են արտանետվում ածխածնի օքսիդ, ազոտի երկօքսիդ, մուր և ծծմբային գազ:

Համաձայն շրջակա միջավայրի պահպանությանը վերաբերվող նախագծման նորմերի (СНИП 11-01-95, СНИП 1.02.01-85)՝ սահմանային թույլատրելի խտությունները ածխածնի օքսիդի, ազոտի օքսիդի, մրի և ծծմբային գազի համար համար համապատասխանաբար կազմում են $0,0005\text{գ/մ}^3$; $0,000085\text{գ/մ}^3$; $0,00015\text{գ/մ}^3$; $0,0005\text{գ/մ}^3$:

Փոշու և վնասակար գազերի (ազոտի օքսիդ, ածխածնի երկօքսիդ, մուր) առավելագույն կոնցենտրացիաները չեն գերազանցում նորմատիվային փաստաթղթերով ամրագրված սահմանային թույլատրելի խտությունները:

Ջրային ավազան. Ջրային ռեսուրսների աղտոտում տեղի չի ունենում, քանի որ տեղամասի տարածքում իրականացվող լեռնային աշխատանքների տեխնոլոգիայով արտահոսքեր չեն նախատեսվում:

Հողային ծածկույթ.

Խախտված հողերի լեռնատեխնիկական վերականգնում նախատեսվում է իրականացնել հանքի փակման ժամանակ, երբ կվերականգնվեն աշխատանքային հրապարակը և մոտեցնող ճանապարհները: Բացահանքի ռեկուլտիվացիա չի նախատեսվում, քանի որ տեղամասն իրենից ներկայացնում է գարնանային

վարարումներով ծածկվող տարածք, որտեղ յուրաքանչյուր տարի կատարվում է ավազի նոր պաշարների կուտակում:

Բուսական և կենդանական աշխարհ.

Ավազի արդյունահանման աշխատանքների բացասական ազդեցությունը հանքավայրի տարածաշրջանի բուսական և կենդանական աշխարհի վրա գրեթե զրոյական է:

Ստորև բերվում է շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա հնարավոր ազդեցության նախնական գնահատական մատրիցը.

Աղյուսակ 3.

Շրջակա միջավայրի բաղադրիչներ	Գործողություններ		
	Մոտեցնող ճանապարհների անցում	Բացահանքի անցում	Արդյունահանման աշխատանքներ
Մթնոլորտային օդ	ցածր կարճատև	ցածր կարճատև	ցածր կարճատև
Ջրեր	-	-	-
Հողեր	աննշան	աննշան	աննշան
Կենսաբազմա- զանություն	աննշան	աննշան	աննշան
Պատմամշակութային հուշարձաններ	-	-	-

**5. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՎՆԱՍԱԿԱՐ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՆՎԱԶԵՑՄԱՆՆ ՈՒՂՂՎԱԾ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ
ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ**

Շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա վնասակար ազդեցության մեղմացման/վերացման նպատակով նախատեսվում են հետևյալ բնապահպանական միջոցառումները.

- Նավթամթերքների պահեստավորում և պահում արտադրական հրապարակում հատուկ հատկացված տեղում (բացօթյա կամ ծածկի տակ պահեստ), որի տրվում է համապատասխան թեքություն, որն ապահովում է թափված նավթամթերքների հոսքը դեպի այն հավաքող բետոնապատված փոսը:
- Օգտագործված յուղերի ու քսայուղերի հավաքում առանձին տարրաների մեջ՝ հետագա ուտիլիզացման կամ երկրորդական վերամշակման համար:
- Հնամաշ դետալների ու մասերի հավաքում հատկացված առանձին տեղում և հանձնվում որպես մետաղական ջարդոն:
- Կենցաղային աղբի տեղափոխվում մոտակա աղբահավաք կետեր:
- Արտաթորվող թունավոր նյութերի չեզոքացուցիչ սարքերի տեղադրում:
- Փոշենստեցման նպատակով փոշեառաջացման օջախների (աշխատանքային հրապարակ, մուտքային ավտոճանապարհը և այլն) ինտենսիվ ջրում տարվա չոր և շոգ եղանակներին: Տեխնիկական, աշխատակիցների կենցաղային կարիքների և խմելու ջուրը նախատեսվում է բերել մոտակա Արտաշատ համայնքից պայմանագրային հիմունքներով, ընդերքօգտագործման իրավունքի ստացումից հետո /եթե Արտաշատ համայնքը չունենա համապատասխան ջրօգտագործման թույլտվություն ապա կբերվի այն համայնքից որը կունենա/:
- Կեղտաջրերի հավաքում հորատիպ զուգարանում, որը հետագայում դատարկում են հատուկ ծառայության ուժերով:
- Խախտված տարածքների (արտահրապարակ, ճանապարհներ) ռեկուլտիվացիա: Նախատեսվում է առաջնորդվել ՀՀ կառավարության 18,08,2021թ 1352-Ն որոշման պահանջներով:

- Նախատեսվում է առաջնորդվել ՀՀ կառավարության 10.01.2008թ 18-Ն և 20.01.2015թ 64-Ն որոշման պահանջներով:
- Աշխատանքներն իրականացնելիս նախատեսվում է բացառել մոտակա ջրային ռեսուրսների հատակների, ավերի, հոսքերի կամ հատկությունների փոփոխությունը:
 - Նախատեսվում են աշխատողների սանիտարակենցաղային հարմարություններ՝ հանդերձարան, ցնցուղարան, զուգարան և հանգստի սենյակ՝ համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարի 2012 թվականի սեպտեմբերի 19-ի թիվ 15-Ն հրամանի:
- Նախատեսվում է առաջնորդվել Ջրային օրենսգրքի դրույթներով՝ ջրօգտագործման թույլտվությունն իրավունք չի վերապահում փոփոխել, ձևափոխել կամ այլ կերպ օգտագործել ջրային ռեսուրսի հունը կամ ավերը, եթե դա չի սահմանվում որպես ջրօգտագործման թույլտվության առանձին պայման: Ջրային ռեսուրսի հունը կամ ավերը փոփոխելու, ձևափոխելու կամ այլ կերպ օգտագործելու իրավունքը պետք է համապատասխանի օրենքով սահմանված պահանջներին,
- Նախատեսվում են կենսաբազմազանության պահպանությանն ուղղված միջոցառումներ, ներառյալ ընդերքօգտագործման հարակից տարածքներում:

Կենսաբազմազանության վրա հնարավոր ազդեցությունների համար առաջարկվող մեղմացնող միջոցառումները ներառում են.

- Աշխատանքների ընթացքում բացառել տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը ճանապարհներից և արտադրական տեղամասերից դուրս:
 - Տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցները վարել բացառապես գոյություն ունեցող ճանապարհներով, անհրաժեշտության դեպքում բարելավել այն:
 - Հանքանյութի տեղափոխման ժամանակ, հատկապես չոր եղանակին, բեռնատարների թափքը ծածկել:
 - Տեխնիկական միջոցների վառելիքաքսուքային (յուղ, դիզել, բենզին և այլն) նյութերի վթարային արտահոսքը բացառելու համար տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցները շահագործել միայն սարքին վիճակում:
 - Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների հայտնաբերման դեպքում առանձնացնել տվյալ պահպանվող գոտին:

- Կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչների բնադրման և թխսման ժամանակամիջոցում հնարավորինս նվազեցնել տեխնիկական միջոցների կիրառմամբ աշխատանքները:

- Ամբողջ շինարարական աշխատանքների ընթացքում հնարավորինս նվազեցնել աղմուկն ու լուսավորությունը:

- Անհրաժեշտության դեպքում մշակել գործողությունների պլան հիմնվելով ՀՀ կառավարության "ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին" թիվ 781-Ն որաշման դրույթների վրա:

Գետամեջի ավազակոպձային խառնուրդի հանքավայրի շահագործման աշխատանքների իրականացման ժամանակ ընկերությունը իրականացնելու է շրջակա միջավայրի վրա բացասական ազդեցության կանխարգելմանն և մեղմացմանն ուղղված հետևյալ մշտադիտարկումները.

1. մթնոլորտային օդ կատարվող աղտոտող նյութերի արտանետումների որակական և քանակական պարամետրերի պարբերական չափումներ,
2. հողային ռեսուրսների պարբերական մշտադիտարկումներ, տարին մեկ անգամ հաճախականությամբ,
3. Ջրային ռեսուրսի մշտադիտարկում տարին մեկ անգամ հաճախականությամբ,
4. Կենսաբազմազանության մշտադիտարկում տարին մեկ անգամ հաճախականությամբ,
5. Աղմուկ և թրթռում՝ ամսական մեկ անգամ հաճախականությամբ:

Մթնոլորտային օդի աղտոտվածության մշտադիտարկման կետի տեղադիրքը ներկայացված է ստորև:

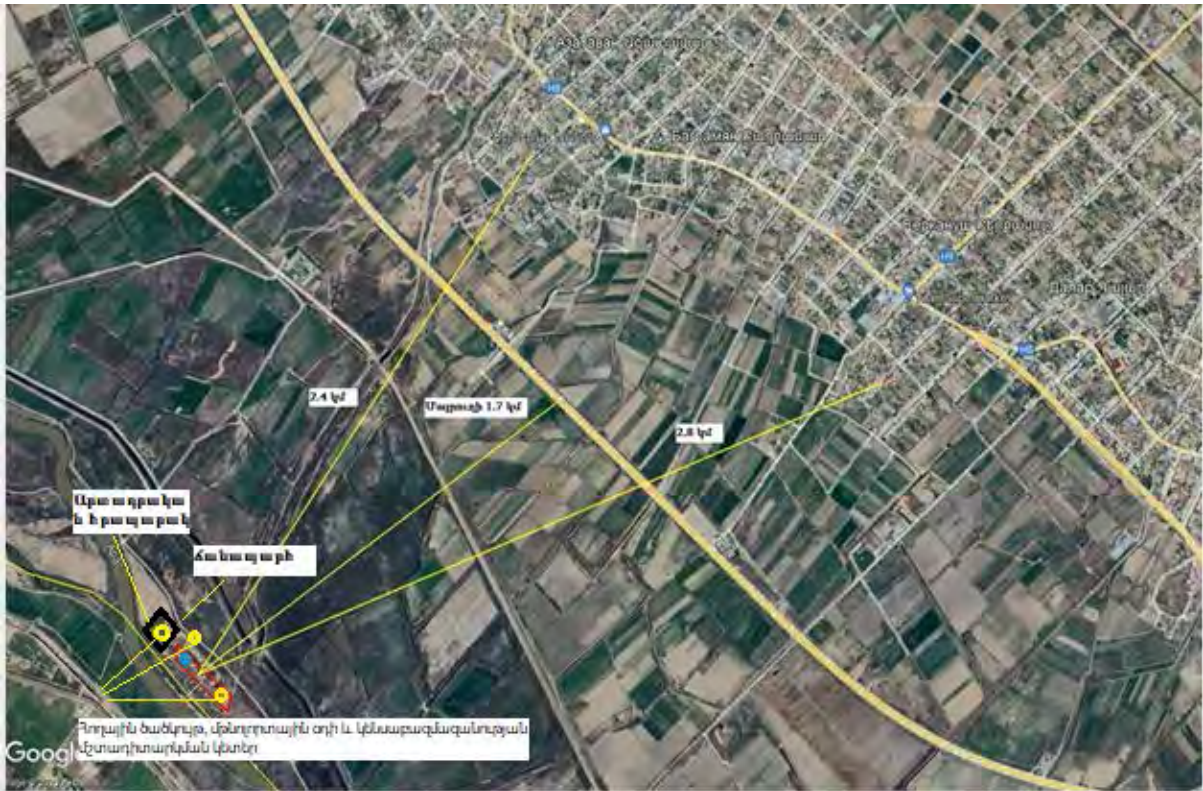
Բնապահպանական միջոցառումների համար նախատեսվում է տարեկան մասնահանել 300.0 հազ. դրամ, իսկ մշտադիտարկումների համար տարեկան 200.0 հազ. դրամ:

**ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ՊԼԱՆԻ ԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔՆ ՈՒ
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**

Մշտադիտարկումների օբյեկտը	Մշտադիտարկումների վայրը	Ցուցանիշը	Մշտադիտարկումների տեսակը	Նվազագույն հաճախականությունը

<p>Մթնոլորտային օդ</p>	<p>ճանապարհներ, արտադրական հրապարակ,</p>	<p>- հանքափոշի, այդ թվում՝ ծանր մետաղներ և կախյալ մասնիկներ (PM10 և PM2.5), ածխածնի օքսիդ, ածխաջրածիններ, ազոտի օքսիդներ, մուր, ծծմբային անհիդրիդ, բենզ(ա)պիրեն, մանգանի օքսիդներ, ֆտորիդներ, երկաթի օքսիդներ, ֆտորաջրածին</p>	<p>նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն, չափումներ ավտոմատ չափման սարքերով</p>	<p>շաբաթական մեկ անգամ՝ 24 ժամ տևողությամբ</p>
<p>Հողային ծածկույթ</p>	<p>արտադրական հրապարակ, հանքի տարածք,</p>	<p>- հողերի քիմիական կազմը (pH, կատիոնափոխանակման հատկությունները, էլեկտրահաղորդականության հատկանիշներ, մետաղների պարունակությունը՝ Fe, Ba, Mn, Zn, Sr, B, Cu, Mo, Cr, Co, Hg, As, Pb, Ni, V, Sb, Se), -- հողերում նավթամթերքների պարունակությունը</p>	<p>նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն, չափումներ ավտոմատ չափման սարքերով</p>	<p>- տարեկան մեկ անգամ - ամսական մեկ անգամ</p>

Ջրային ռեսուրսներ	Արաքս գետ	Ջրի որակական անալիզներ, ջրի պղտորության, հիդրոլոգիական հատկություններ	նմուշառում, նմուշի լաբորատոր հետազոտություն, չափումներ	- տարեկան մեկ անգամ -
Վայրի բնություն, կենսամիջավայր, կարմիր գրքում ընդգրկված, էնդեմիկ տեսակներ	ընդերքօգտագործման տարածքին հարակից շրջան	տարածքին բնորոշ վայրի բնության ներկայացուցիչների քանակ, աճելավայրերի և ապրելավայրերի տարածք, պոպուլյացիայի փոփոխություն	հաշվառում, նկարագրություն, քարտեզագրում	տարեկան մեկ անգամ
Աղմուկ, թրթռում	ընդերքօգտագործման տարածք	Աղմուկի մակարդակը	Աղմուկի մակարդակի գործիքային չափում	Ամսեկան մեկ անգամ

Հողային ծածկույթ, մթնոլորտային օդի և կենսաբազմազանության մշտադիտարկման կետ

Ջրային ռեսուրսի և աղմուկի մշտադիտարկման կետ

Արտակարգ իրավիճակների կառավարում

Արտակարգ իրավիճակների պատրաստ լինելու համար հանքավայրի տարածքում նախատեսվում են շարժական կապի միջոցներ, առաջին բուժօգնության միջոցներ, անվտանգության կանոնների վերաբերյալ անձնակազմի գիտելիքների ստուգում:

Հանքավայրի տարածքում արտակարգ իրավիճակները կարող են պայմանավորված լինեն հետևյալ գործոններով. երկրաշարժ, հաշվի առնելով, որ հանքավայրը գտնվում է սեյսմիկ ակտիվ գոտում, հրդեհներ, կապված մարդածին գործոնների հետ:

Աշխատակիցների կարողությունների և գիտելիքների զարգացման նպատակով, անվտանգության տեխնիկայի կանոնների վերաբերյալ հրահանգավորում իրականացնելու ժամանակ նախատեսվում է առանձին ներկայացնել նաև երկրաշարժերի ժամանակ աշխատակիցների պահվածքի կանոնները, գործողությունների հաջորդականությունը, տարհանման գործողությունների մանրամասները:

Հրդեհային անվտանգությունն ապահովելու համար աշխատակիցները պետք է տեղեկացված լինեն տեխնոլոգիական գործընթացներում օգտագործվող նյութերի հրդեհավտանգության վերաբերյալ: Նախատեսվում է նշանակել հրդեհային անվտանգության համար պատասխանատու անձ, մշակվել հրդեհի դեպքում անձնակազմի գործողությունների պլան: Հանքավայրի հատուկ հատկացված վայրում տեղադրվելու են հրդեհաշիջման սկզբնական միջոցներ՝ կրակմարիչներ, ավազով արկղեր, բահեր: Աշխատանքները սպասարկող կենցաղային նշանակության տարածքում նախատեսվում են առաջին օգնության դեղորայքային փաթեթներ:

Բացահանքի տարածքում աշխատանքների անվտանգ իրականացման նպատակով.

աշխատանքի կրթվյալատրվեն անձիք, որոնք ունեն հատուկ պատրաստվածություն և որակավորում,

կօգտագործվեն մեքենաներ և մեխանիզմներ, սարքավորումներ և նյութեր, որոնք համապատասխանում են անվտանգության պահանջներին և սանիտարական նորմերին,

կանցկացվեն պլանային-զգուշացնող համալիր վերանորոգումներ, պրոֆիլակտիկ աշխատանքներ և այլ դիտարկումներ,

Անբարենսպաստ օդերևութաբանական պայմանների (քամի անհողմություն, անոմալ բարձր շոգ կամ ցուրտ եղանակ, թանձր մառախուխ, ամպրոպ) ի հայտ գալու դեպքում՝ ըստ իրավիճակի, կիրառվում են հետևյալ միջոցառումները.

ջրցանի քանակի և հաճախականության ավելացում,

աշխատանքի տևողության կրճատում,

կրճատվում է միաժամանակ աշխատող մեքենաների և մեխանիզմների քանակության կրճատում,

փոշեգոյացման հետ կապված աշխատանքների ծավալների նվազեցում,

բեռնատար մեքենաները կահավորվ հատուկ հակամառախուղային լույսերով,

աշխատակիցների պատսպարում արտադրական հրապարակում տեղադրված շարժական տնակներում:

Հորդառատ անձրևների պատճառով առաջացած հեղեղումներ ժամանակ դադարեցվում են տեխնիկայի և մարդկանց մուտքն ու տեղաշարժը հանքավայրի սահմաններում: Հանքում աշխատանքների անվտանգ իրականացման նպատակով.

աշխատանքի են թույլատրվում անձիք, որոնք ունեն հատուկ պատրաստվածություն և որակավորում,

օգտագործվում են մեքենա-մեխանիզմներ, սարքավորումներ և նյութեր, որոնք համապատասխանում են անվտանգության պահանջներին և սանիտարական նորմերին,

անցկացվում են պլանային-զգուշացնող համալիր վերանորոգումներ, պրոֆիլ-ակտիկ աշխատանքներ և այլ դիտարկումներ,

աշխատանքի ժամանակ պետք է պահպանվեն անվտանգության տեխնիկայի կանոնները: Ոչ ուշ քան երեք ամիսը մեկ, աշխատակիցների հետ պատք է անցկացնել հրահանգավորում անվտանգության տեխնիկայի գծով:

Кому: Бюро геодезической Камереи Т.Т.

№ 1

1. Назначение: "Госза - Строит & " 1992
 2. Вид работ: "Инженерный проект по устройству..."
 3. Адрес: "ул. Ленина, д. 10, г. Москва"
 4. Заказчик: "Госза - Строит &"
 5. Проектант: "Инженерное бюро"
 6. Дата: "1992 г."

1. Описание: "Инженерный проект по устройству..."
 2. План: "План участка..."
 3. Таблица:

1-2	121.6	121.6	121.6
2-3	172.2	172.2	172.2
3-4	81.1	81.1	81.1
4-5	107.0	107.0	107.0
5-6	18.8	18.8	18.8
6-7	172.2	172.2	172.2
7-8	172.2	172.2	172.2
8-1	172.2	172.2	172.2

4. Подпись: [Подпись]
 5. Дата: "1992 г."

Կադաստրի
կոմիտե

Փաստաթղթի ծածկագիր՝ 01092023-0051
Փաստաթղթի գաղտնաբառ՝ 7DLXASYA

Տեղեկանք

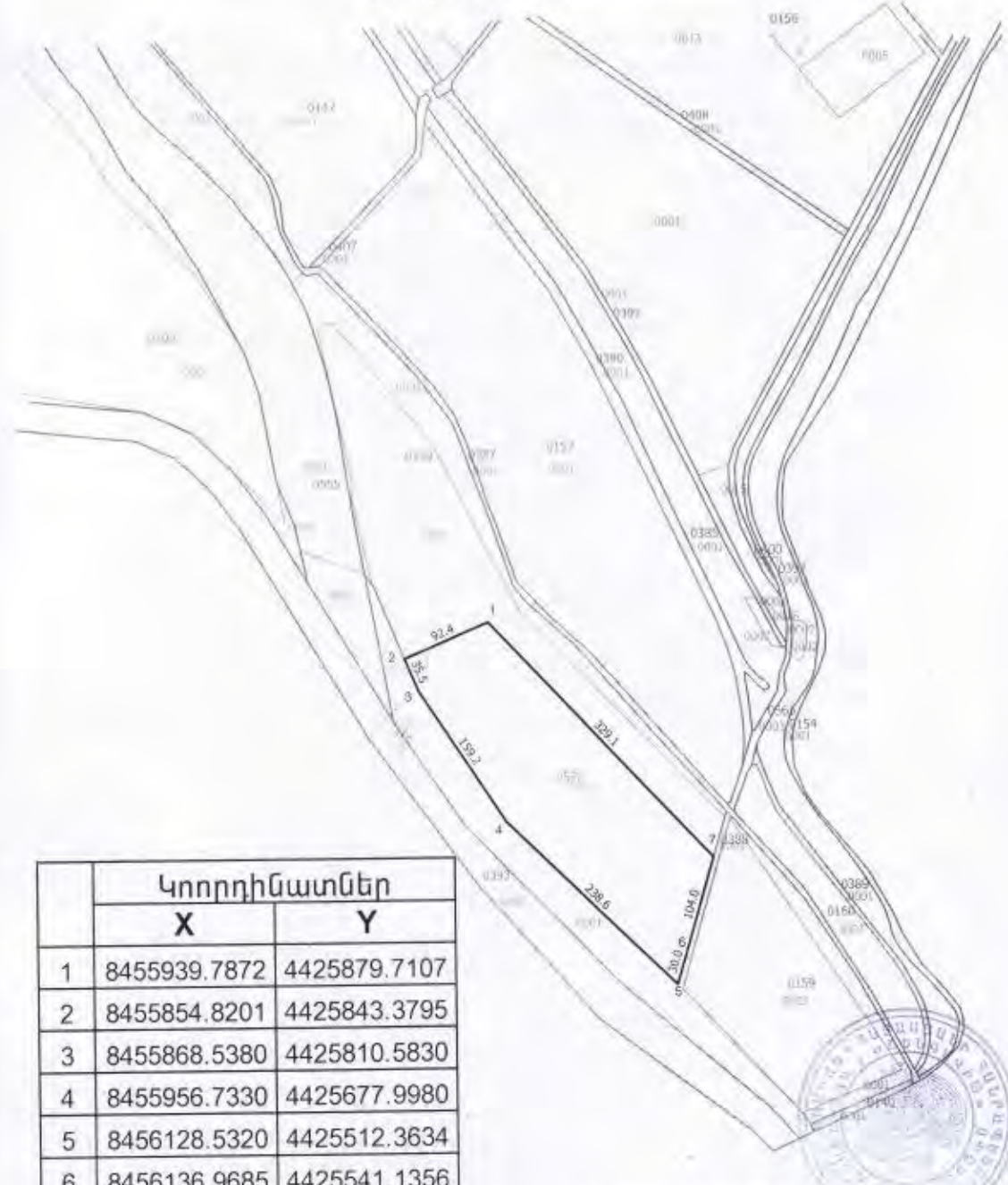
Անշարժ գույքի միավորի նկատմամբ գրանցված իրավունքների (բոլոր տեսակի) վերաբերյալ

Անշարժ գույքի հասցե՝ Մարզ Արարատ, համայնք Արրաշար գյուղ Բուրաստան

Գրանցված իրավունքներ (1)

Իրավունք - 1		
Գրանցման ամսաթիվ		2004-04-22
Վկայականի համար		0078261
Լրացուցիչ տեղեկություն		-
Տեսակ		ՎԱՐՁԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ
Գրանցված իրավունքի օբյեկտ		
Հողամասեր		-
Կառուցվածքներ		-
Շենքեր		-
Սուբյեկտներ		Ֆիրմա-Մարտին ԱՊԸ

Արարատի մարզ
 Քուրաստան համայնք
 Հատված կադաստրային քարտեզից
 Կադաստրային ծածկագիր՝ 03-027-0572-0002
 Մասշտաբ 1: 5000

	Կոորդինատներ	
	X	Y
1	8455939.7872	4425879.7107
2	8455854.8201	4425843.3795
3	8455868.5380	4425810.5830
4	8455956.7330	4425677.9980
5	8456128.5320	4425512.3634
6	8456136.9685	4425541.1356
7	8456166.2358	4425640.9496

սպասարկման գրասենյակ

Պիժուղ՝ Ղազիթ Դովսեփյան

Տրամադրված տեղեկատվությունը՝

04.09.2023թ.

(տրման ամսաթիվը)

Գ/Գ	Ստոր	Համայնք, քաղաք, գյուղ, վարչական շրջան	Ծածկագիր	Կադաստրային քարտեզ		Շրջադարձային կետերի կոորդինատներ		Տպագրված թերթեր	
				Միավորի քանակը	Արժեքը (դրամ)	քանակը	Արժեքը (դրամ)	քանակը	Արժեքը (դրամ)
1	Արարատ	Բուրաստան	0572 - 0002	1	100	7	700	1	300

Վճարման ենթակա գումարի չափը կրկնավճարով՝ 2200 դրամ

Տեղեկատվությունը տրամադրվում է Կադաստրի Կոմիտեի Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների կենտրոն ստորաբաժանման կողմից:

Սպասարկման գրասենյակ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԿԱԴԱՍՏՐԻ ԿՈՄԻՏԵ

ՏԵՂԵԿԱՆՔ
ՔԱՐՏԵԶԱԳՐԱԿԱՆ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

04/09/2023թ.

N US-04092023-99-0023

գաղտնաբառ՝ L194U1C2X5WG

Դիմող՝

ԴԱՎԻԹ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ ԳԱԳԻԿԻ

Ի պատասխան Ձեր 01/09/2023-3-1087 դիմումի տրամադրում ենք պահանջվող տեղեկատվությունը գործող կադաստրային քարտեզից:
Առդիր՝ 1 էլեկտրոնային ֆայլ, 1 տպագրված թերթ:

Տեղեկանքը կազմվել է Հայաստանի Հանրապետության կադաստրի կոմիտեի **Տեղեկարվական փոխնախագահների կենտրոնի մասնազևար** **ՌՈՒԶԱՆՆԱ ՄԱՐԿՈՍՅԱՆԻ** կողմից:

*Սույն փեղեկանքը հաստատված է էլեկտրոնային եղանակով փեղեկանքը կազմող պաշտոնատար անձի կողմից:

Կոդեր/Մասեր	
1	ՔԱՐՏԵԶԱԳՐԱԿԱՆ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ
2	ՔԱՐՏԵԶԱԳՐԱԿԱՆ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ
3	ՔԱՐՏԵԶԱԳՐԱԿԱՆ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ
4	ՔԱՐՏԵԶԱԳՐԱԿԱՆ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ
5	ՔԱՐՏԵԶԱԳՐԱԿԱՆ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ
6	ՔԱՐՏԵԶԱԳՐԱԿԱՆ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ
7	ՔԱՐՏԵԶԱԳՐԱԿԱՆ ՆՅՈՒԹԵՐԻ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ

Փաստաթղթի հավտագրում կարող է ստեղծվել կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

Գրականություն

1. ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ -ի տվյալներ
2. Почвы Армянской ССР. Ред./ Р.А. Эдилян, Г.П. Петросян, Н.Н. Розов. Ереван: “Айастан”, 1976 г.
6. Հայաստանի բույսերի Կարմիր Գիրք.– 2010թ.
7. Հայաստանի կենդանիների Կարմիր Գիրք.– 2010թ
8. Флора Армении / под ред. А.Л.Тахтаджяна. – Ереван: изд-во АН Арм ССР
9. Животный мир Армянской ССР. Даль С.К ,1954
10. ՀՀ Արարատի մարզպետարանի պաշտոնական կայք